VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ HAI

2.11.2026 (24.9 Bính Ngọ)

Số 131 (4422)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

24-11 NGÀY VĂN HÓA VIỆT NAM

RA MẮT BẢN ĐỒ SỐ VĂN HÓA VIỆT NAM (CMAP):

Giới trẻ hãy là những đại sứ lan tỏa tình yêu văn hóa Việt Nam

[2+3]

Các bạn trẻ giới thiệu sản phẩm thủ công truyền thống với Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và đại biểu tại buổi lễ "Tinh hoa đạo học" và lễ ra mắt nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam Ảnh: TR.HUẤN

Mở những con đường mới cho di sản Việt Nam

[7]

TRỞ LẠI VỚI VỤ PHÁT HIỆN, KHAI QUẬT KHẢO CỔ BÊN DÒNG TÔ LỊCH:

Ủng Thành cổ năm xưa nay còn đâu?

[5]

Gieo chữ nơi biên giới Piêng Vai

[13]

U17 VIỆT NAM CHUẨN BỊ CHO WORLD CUP:

Tích lũy bản lĩnh, hướng đến tương lai

[15]

RA MẮT BẢN ĐỒ SỐ VĂN HÓA VIỆT NAM (CMAP):

Giới trẻ hãy là những đại sứ lan tỏa tình yêu văn hóa Việt Nam

● **XUÂN TRƯỜNG - ĐÌNH TOÁN; ảnh: TR.HUẤN**

Từ không gian di sản văn hóa Văn Miếu - Quốc Tử Giám Hà Nội, Bản đồ số Văn hóa Việt Nam (cmap.vn) đã chính thức ra mắt vào tối qua 1.11, mở ra cách tiếp cận mới với các nguồn lực văn hóa trên nền tảng số. Từ di sản, bảo tàng, lễ hội đến những sự kiện và điểm đến trải nghiệm.., các dữ liệu về văn hóa trên cả nước được kết nối, đưa công chúng đến gần hơn với đời sống văn hóa và mở thêm công cụ phục vụ công tác quản lý, phát triển ngành.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và các đại biểu thực hiện nghi thức công bố nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam

Dự chương trình nghệ thuật số "Tinh hoa đạo học" và Lễ ra mắt nền tảng CMAP có Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; Ủy viên dự khuyết BCH Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Huy Dũng; các Thứ trưởng: Trịnh Thị Thủy, Hoàng Đạo Cương. Cùng dự có lãnh đạo các Ban, ngành Trung ương và địa phương; lãnh đạo các đơn vị thuộc Bộ VHTTDL; lãnh đạo các cơ quan ngoại giao, tổ chức quốc tế tại Việt Nam.

Lan tỏa tình yêu văn hóa từ những kết nối số

Phát biểu tại chương trình, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, ngày 24.11.2026 là lần đầu tiên Ngày Văn hóa Việt Nam được tổ chức. Bản đồ số Văn hóa Việt Nam được xây dựng với mong muốn giúp người dân và du khách dễ dàng tìm kiếm các hoạt động văn hóa theo địa điểm, thời gian, chủ đề; từ đó lựa chọn những trải nghiệm phù hợp cho mình và gia đình, bạn bè.

Các bạn trẻ giới thiệu sản phẩm thủ công truyền thống với Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và đại biểu tại buổi lễ

Sự tham gia của mỗi người mang đến những trải nghiệm riêng. Một em nhỏ lần đầu đến với bảo tàng. Một gia đình cùng xem biểu diễn nghệ thuật. Một người trẻ tìm hiểu về nghề truyền thống, về nghệ thuật truyền thống của quê hương mình… Mỗi trải nghiệm ấy đều mang những giá trị riêng, góp phần nuôi dưỡng tâm hồn, bồi đắp bản sắc, tình yêu và sự gắn kết cộng đồng để những giá trị văn hóa được trân trọng, gìn giữ và lan tỏa đến gần hơn với mỗi người dân. Đó chính là mục tiêu được Bộ VHTTDL hướng tới. Từ một thông tin trên bản đồ, người dân mong có thêm những bước chân đến với di sản, thêm khán giả đến với nhà hát, thêm những cuộc gặp gỡ với nghệ nhân và những câu chuyện văn hóa được tiếp tục kể, được viết tiếp trên mọi nẻo hành trình. Những kết nối ấy cũng mở thêm cơ hội phát triển sản phẩm công nghiệp văn hóa, du lịch, tạo sinh kế cho người dân, cho cộng đồng và giới thiệu vẻ đẹp Việt Nam với bạn bè quốc tế.

Bộ VHTTDL đề nghị các địa phương, các đơn vị văn hóa trên cả nước chủ động, thường xuyên cập nhật thông tin chính xác, đầy đủ, kịp thời; xác định rõ người chịu trách nhiệm và duy trì công việc này hằng ngày. Mỗi thông tin được công bố cần giúp người dân biết rõ có hoạt động gì, diễn ra ở đâu, khi nào và có thể tham gia như thế nào. Nhân dịp này, Bộ trưởng mong muốn các nghệ sĩ, nghệ nhân, người sáng tạo và doanh nghiệp cùng mang đến những hoạt động, sản phẩm có chất lượng; kể câu chuyện Việt Nam bằng sự am hiểu, lòng tự hào và tinh thần sáng tạo. Chất lượng trải nghiệm sẽ hấp dẫn công chúng muốn quay trở lại và mong muốn giới thiệu, chia sẻ với những người khác nữa. Đơn vị vận hành nền tảng cần thường xuyên lắng nghe người sử dụng, tiếp tục hoàn thiện để bản đồ thực sự dễ tìm, dễ dùng và hữu ích. Hiệu quả cần được thể hiện bằng việc người dân tiếp cận văn hóa thuận tiện hơn, các hoạt động văn hóa thu hút ngày càng nhiều người tham gia.

Với mỗi người dân, đặc biệt là các bạn trẻ, Bộ trưởng gửi lời mời về việc mỗi người hãy truy cập vào CMAP, lựa chọn một hoạt động văn hóa để tham gia cùng gia đình, bạn bè và chia sẻ những trải nghiệm đẹp của mình. "Hãy bắt đầu từ một di sản, một làng nghề, một sự kiện văn hóa ở gần chúng ta. Hãy là những đại sứ lan tỏa tình yêu với văn hóa Việt Nam, cùng làm cho mỗi điểm đến trên bản đồ trở thành một cuộc gặp gỡ văn hóa sống động; để mỗi hành trình khám phá sẽ bồi đắp thêm tình yêu quê hương, đất nước", Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nêu.

Kết nối để phát huy nguồn lực

Bản đồ số Văn hóa Việt Nam (CMAP) được triển khai tại địa chỉ cmap.vn, hướng tới việc số hóa và kết nối các nguồn lực văn hóa trên cùng một nền tảng. Tại đây, người dân và du khách có thể dễ dàng tra cứu, khám phá chuỗi sự kiện, di sản, hệ thống bảo tàng cũng như các hoạt động văn hóa đặc sắc trải dài trên 34 tỉnh, thành phố.

Không chỉ dừng lại ở vai trò một công cụ tra cứu địa điểm, CMAP được định vị là kênh thông tin số hóa hạ tầng VHTTDL toàn diện, cho phép cập nhật liên tục các sự kiện văn hóa nghệ thuật, các lễ hội truyền thống, các giải đấu thể thao quần chúng cũng như các hành trình du lịch di sản theo thời gian thực. Việc tích hợp đa dạng các trường thông tin này giúp hình thành một hệ sinh thái dữ liệu văn hóa số vừa rộng mở, vừa chuyên sâu. Đối với người dân và du khách, CMAP cung cấp thêm kênh tìm hiểu thông tin về di sản, sự kiện, hoạt động văn hóa và các điểm đến, qua đó hỗ trợ lựa chọn hành trình tham quan, trải nghiệm. Những sản phẩm như tour đêm tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám hay các hoạt động trải nghiệm gắn với làng nghề, ẩm thực và văn hóa địa phương có thể trở thành những nội dung thiết thực để công chúng tìm hiểu và tiếp cận khi dữ liệu được cập nhật đầy đủ trên nền tảng. Đồng thời, người dùng có thể chủ động định vị và tìm kiếm các sự kiện văn hóa, thể thao diễn ra ngay xung quanh tọa độ địa lý của mình, qua đó gia tăng sự gắn kết và nâng cao mức độ thụ hưởng văn hóa tinh thần.

Bên cạnh đó, việc nền tảng cung cấp các thông tin và chính sách ưu đãi sẽ giúp người dân và du khách dễ dàng tiếp cận các gói dịch vụ tham quan, trải nghiệm hoặc các chương trình hỗ trợ thiết thực. Tính năng này giúp công chúng tối ưu hóa chi phí và chủ động lựa chọn các dịch vụ phù hợp, đồng thời tạo cầu nối hiệu quả để các đơn vị quảng bá sản phẩm, kích thích tiêu dùng và thu hút du khách đến với các giá trị văn hóa truyền thống. Đối với các cơ quan quản lý, dữ liệu được tổ chức theo không gian và các thuộc tính liên quan có thể cung cấp thêm cơ sở tham khảo về phân bố, hiện trạng và tiềm năng của các nguồn lực văn hóa, phục vụ công tác quản lý và hoạch định chính sách. Hạ tầng dữ liệu số của CMAP hỗ trợ đắc lực cho công tác theo dõi mật độ sự kiện, đánh giá sức chứa du lịch, quản lý bảo tồn di sản và điều phối các nguồn lực phát triển ngành một cách khoa học, hiệu quả.

Với các địa phương, thiết chế văn hóa và đơn vị hoạt động trong lĩnh vực VHTTDL, nền tảng mở ra thêm kênh giới thiệu thông tin, sự kiện và hoạt động đến công chúng một cách chính thống, nhanh chóng. Nền tảng cũng góp phần cung cấp thông tin chuẩn xác về phân bố và tiềm năng phát triển của các lĩnh vực công nghiệp văn hóa, hỗ trợ các doanh nghiệp nghiên cứu thị trường, lựa chọn địa bàn và tìm kiếm cơ hội đầu tư vào các chuỗi sản phẩm, dịch vụ văn hóa sáng tạo.

Chương trình nghệ thuật số "Tinh hoa đạo học" và Lễ ra mắt nền tảng CMAP đã mở ra giai đoạn vận hành chính thức và nâng cấp dài hạn cho nền tảng. Hướng tới mục tiêu chuẩn hóa và giàu tính ứng dụng, CMAP sẽ liên tục tiếp nhận đóng góp từ cộng đồng và giới chuyên môn để hoàn thiện tính năng, đồng thời đẩy mạnh kết nối liên thông với hệ thống định danh điện tử VNeID cùng các nền tảng số liên quan. Sự kết nối liên thông này không chỉ giúp tối ưu hóa tiện ích tra cứu cá nhân hóa mà còn mở ra khả năng tích hợp dữ liệu đa ngành, phục vụ phát triển kinh tế số và xã hội số. Việc mở rộng kết nối dữ liệu sẽ bao quát toàn bộ các nhóm đối tượng: Từ hệ thống di sản văn hóa vật thể, phi vật thể, các thiết chế bảo tàng, thư viện, nhà hát, cho đến các không gian sáng tạo, cơ sở thể dục thể thao và các điểm đến du lịch trọng điểm trên cả nước. ■

"Với mỗi người dân, đặc biệt là các bạn trẻ hãy truy cập vào CMAP, lựa chọn một hoạt động văn hóa để tham gia cùng gia đình, bạn bè và chia sẻ những trải nghiệm đẹp của mình. Hãy bắt đầu từ một di sản, một làng nghề, một sự kiện văn hóa ở gần chúng ta. Hãy là những đại sứ lan tỏa tình yêu với văn hóa Việt Nam, cùng làm cho mỗi điểm đến trên bản đồ trở thành một cuộc gặp gỡ văn hóa sống động; để mỗi hành trình khám phá sẽ bồi đắp thêm tình yêu quê hương, đất nước."

(Bộ trưởng LÂM THỊ PHƯƠNG THANH)

Chương trình nghệ thuật biểu diễn tại buổi lễ

Du khách tham gia buổi lễ

"ĐÓNG CỬA" CÁC NGHĨA ĐỊA TẠI PHƯỜNG THUẬN AN, HUẾ:

Tương lai cho quy hoạch đô thị hướng biển

● THÙY AN

Những năm qua, nhiều dự án hạ tầng giao thông và các không gian văn hóa, dịch vụ tại phường Thuận An đã được TP Huế quan tâm đầu tư, từng bước mở rộng và phát triển đô thị về phía biển. Việc "đóng cửa" các khu nghĩa địa trên địa bàn phường kể từ sau 31.10 là nội dung quan trọng để quy hoạch lại đất ở và các khu dịch vụ, tạo điều kiện cho sự phát triển lâu dài của địa phương.

Nhiều năm trước, tình trạng xây dựng lăng mộ tự phát tại các địa phương ven biển Thuận An diễn ra phổ biến. Nhiều khu lăng mộ được xây dựng trên đất sản xuất, đất rừng ven biển, không theo quy hoạch, gây lãng phí quỹ đất, ảnh hưởng đến môi trường, cảnh quan và nhu cầu sử dụng đất của người dân.

Tiếp tục vận động người dân ưu tiên hỏa táng

Trong định hướng phát triển đô thị về phía biển, Thuận An sẽ được đầu tư hạ tầng, phát triển các công trình dịch vụ, không gian văn hóa và nhiều dự án khác. Tuy nhiên, diện tích nghĩa địa, lăng mộ phân tán, quy mô lớn đang là một trong những trở ngại đối với việc quy hoạch, triển khai các dự án trong tương lai.

Mới đây, UBND phường Thuận An đã ban hành quyết định và thông báo rộng rãi việc đóng cửa các khu nghĩa địa trên địa bàn. Theo đó, từ sau ngày 31.10, các khu nghĩa địa này sẽ không tiếp nhận chôn cất người chết và không cho phép xây dựng mới lăng mộ. Người dân có người thân qua đời sẽ được hướng dẫn an táng tại các nghĩa trang đã quy hoạch ở những địa phương lân cận như xã Phú Vinh và xã Phú Hồ. Theo thông tin từ phường Thuận An, qua rà soát, trên địa bàn có 19 khu nghĩa địa với diện tích lên đến hơn 150ha, cùng hơn 23.400 lăng mộ quy mô lớn nhỏ khác nhau. Diện tích này tương đương hơn 50% diện tích đất ở tại phường. Ông Lê Đình Phong, Chủ tịch UBND phường Thuận An cho biết, việc đóng cửa các nghĩa trang trên địa bàn nhằm dành quỹ đất phục vụ định hướng phát triển đô thị biển, đầu tư hạ tầng, các khu dịch vụ, du lịch và không gian sinh hoạt cộng đồng trong tương lai. Việc này cũng giúp tránh phát sinh thêm mồ mả, hạn chế áp lực và nguồn lực phải di dời khi triển khai các dự án sau này.

Lãnh đạo phường Thuận An cho biết, trước khi ban hành thông báo, cuối tháng 9, chính quyền địa phương đã phối hợp với Ủy ban MTTQ Việt Nam phường tổ chức gặp gỡ đại diện các dòng họ, chức sắc tôn giáo, trưởng họ tộc, người có uy tín để thông tin, vận động. Qua đó, nhận được sự đồng thuận của người dân trong việc dừng chôn cất tại các nghĩa trang hiện hữu; đồng thời hướng đến thực hiện hỏa táng và tổ chức tang lễ không quá 72 giờ. "Thời gian tới, chúng tôi tiếp tục vận động người dân ưu tiên hỏa táng theo chính sách hỗ trợ kinh phí của HĐND TP Huế. Trường hợp có nguyện vọng địa táng, phường sẽ hướng dẫn đến các nghĩa trang đã được quy hoạch ở khu vực lân cận, cách địa bàn khoảng 7-8km hoặc các nghĩa trang phía Bắc, phía Nam thành phố", ông Lê Đình Phong thông tin.

Một góc nghĩa địa xen kẹt giữa khu dân cư ở xã Phú Thuận cũ - nay là phường Thuận An, TP Huế

Từng bước đóng cửa các nghĩa trang, nghĩa địa tự phát

Trong thực tế, năm 2022 khi triển khai dự án "Tuyến đường bộ ven biển qua tỉnh Thừa Thiên Huế và cầu qua cửa Thuận An" (giai đoạn 1) đã phải di dời, giải tỏa nhiều lăng mộ ở khu vực đoạn tuyến đường dẫn 1A qua xã Hải Dương cũ, nay thuộc phường Thuận An. Mới đây nhất là dự án "Hạ tầng kỹ thuật Công viên văn hóa đa năng biển Thuận An" đang được triển khai có kinh phí hơn 117 tỉ đồng, phải di dời gần 1.800 lăng mộ với chi phí đền bù khá lớn.

Theo đại diện Sở Xây dựng TP Huế, thành phố đang triển khai quy hoạch hệ thống nghĩa trang theo định hướng "Quy hoạch chung đô thị Thừa Thiên Huế đến năm 2045, tầm nhìn đến năm 2065" đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt. Theo đó, hệ thống nghĩa trang sẽ phát triển theo hướng tập trung, đồng bộ hạ tầng kỹ thuật; từng bước di dời các nghĩa địa nhỏ lẻ, xen kẹt trong khu dân cư vào các khu nghĩa trang tập trung, đồng thời khuyến khích các hình thức mai táng văn minh, hiện đại như hỏa táng, cát táng. Về nhu cầu sử dụng đất, quy hoạch xác định tiêu chuẩn đất nghĩa trang là 0,06ha/1.000 dân. Diện tích đất nghĩa trang tập trung mới dự kiến khoảng 90ha vào năm 2030 và 111ha vào năm 2045 trên phạm vi toàn thành phố, căn cứ vào dự báo dân số và định hướng phát triển đô thị dài hạn. TP Huế đang tổ chức lập Quy hoạch chuyên ngành quản lý chất thải rắn và nghĩa trang nhằm xác định cụ thể ranh giới, quy mô từng khu nghĩa trang, bảo đảm phù hợp với mô hình chính quyền địa phương hai cấp, quy hoạch sử dụng đất và thực tế tại 40 phường, xã hiện nay.

TP Huế sẽ từng bước đóng cửa các nghĩa trang, nghĩa địa tự phát trong khu dân cư, gắn với lộ trình chỉnh trang đô thị. Trước hết là việc số hóa hiện trạng, xác định ranh giới, cắm mốc và ngăn phát sinh chôn cất mới tại các khu vực nghĩa địa đã có quyết định đóng cửa. Tại các khu nghĩa địa ở một số phường trung tâm, TP Huế cũng chỉ đạo các Sở, ngành liên quan rà soát và xây dựng lộ trình di dời mồ mả, phục vụ phát triển đô thị. ■

Kiến tạo sức mạnh tổng hợp quốc gia từ văn hóa kinh doanh

Diễn đàn quốc gia thường niên "Văn hóa với doanh nghiệp" năm 2026 sẽ được tổ chức vào ngày 8.11 tại Hà Nội với chủ đề "Văn hóa kinh doanh Việt Nam - Trụ cột quan trọng trong chuyển hóa giá trị văn hóa thành giá trị kinh tế, góp phần kiến tạo sức mạnh tổng hợp quốc gia".

Diễn đàn diễn ra nhân dịp kỷ niệm 10 năm Ngày Văn hóa doanh nghiệp Việt Nam và Cuộc vận động "Xây dựng văn hóa doanh nghiệp Việt Nam" (2016 - 2026). Đây là dịp nhìn lại chặng đường một thập kỷ thúc đẩy xây dựng văn hóa doanh nghiệp, đồng thời xác định những định hướng và giải pháp nhằm đưa văn hóa kinh doanh trở thành nền tảng cho sự phát triển bền vững của cộng đồng doanh nghiệp và nền kinh tế Việt Nam. Trong khuôn khổ chương trình, các đại biểu sẽ cùng nhìn lại hành trình 10 năm xây dựng văn hóa doanh nghiệp Việt Nam; công bố Khung hành động phát triển Văn hóa kinh doanh Việt Nam giai đoạn 2026 - 2035; lắng nghe thông điệp từ đại diện UNESCO tại Việt Nam và phát biểu chỉ đạo của lãnh đạo Đảng, Nhà nước.

Một trong những nội dung trọng tâm của Diễn đàn là tọa đàm "Đưa Khung hành động 9-4-2 vào thực tiễn - Giải pháp và hành động", tập trung trao đổi về những giải pháp cụ thể nhằm hiện thực hóa các mục tiêu phát triển văn hóa kinh doanh Việt Nam trong giai đoạn mới. Chương trình cũng sẽ ra mắt Liên minh chiến lược triển khai Khung hành động giai đoạn 2026 - 2035, tổ chức nghi thức cam kết thực thi và tôn vinh các doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa kinh doanh Việt Nam năm 2026. Với sự tham gia của đại diện các cơ quan quản lý nhà nước, tổ chức, chuyên gia và cộng đồng doanh nghiệp, Diễn đàn được kỳ vọng góp phần lan tỏa nhận thức về vai trò của văn hóa trong hoạt động sản xuất, kinh doanh; thúc đẩy xây dựng đội ngũ doanh nhân có bản lĩnh, trách nhiệm, đạo đức và khát vọng cống hiến.

Qua đó, văn hóa kinh doanh không chỉ trở thành lợi thế cạnh tranh của mỗi doanh nghiệp mà còn là nguồn lực nội sinh quan trọng, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, phát triển kinh tế bền vững và khẳng định vị thế Việt Nam trong tiến trình hội nhập quốc tế. Diễn đàn quốc gia "Văn hóa với doanh nghiệp" năm 2026 sẽ diễn ra từ 13h30 - 17h30, ngày 8.11 (Chủ nhật), tại Khách sạn Grand Plaza, số 117 Trần Duy Hưng, Hà Nội.

P.V

TRỞ LẠI VỚI VỤ PHÁT HIỆN, KHAI QUẬT KHẢO CỔ BÊN DÒNG TÔ LỊCH:

Ủng Thành cổ năm xưa nay còn đâu?

● **Bài, ảnh: NGUYÊN THÀNH**

Hơn hai thập kỷ sau những phát hiện di vật, hiện vật dưới dòng Tô Lịch từng gây xôn xao dư luận với những cái gọi là "thánh vật" bất chấp luận chứng khoa học, người dân đã lập… hai miếu thờ nằm sát bên đường, mà chính quyền có hay biết.

Đáng chú ý nữa, dấu tích về Ủng Thành - Đoài Môn cũng được phát hiện vào năm ấy và được đánh giá rất có giá trị nay đang nằm ở đâu, cơ quan quản lý cũng như các bên liên quan đã làm gì với di chỉ khảo cổ quan trọng gắn với lịch sử thành Đại La?

Đoạn sông Tô Lịch nơi phát hiện di vật, cổ vật từ năm 2001

Xuất hiện hai điểm thờ dưới chân cầu vượt

Còn nhớ, năm 2001, trong quá trình thi công kè, nạo vét sông Tô Lịch, một đội thi công đã phát hiện cọc gỗ, đồ gốm, tiền đồng... và những bộ di cốt. Từ các hiện vật được đưa lên trong quá trình thi công, ngay sau đó xuất hiện những chuyện "ly kỳ" lan truyền trong dư luận. Tuy đã được giới chuyên môn làm sáng tỏ với những nhận định khoa học, nhưng tại đây vẫn phủ lên bởi những diễn giải mang màu sắc huyền bí.

Có lẽ vì thế trên mạng xã hội hiện nay vẫn bắt gặp những clip khai thác nội dung kể về sự bí hiểm của sông Tô Lịch, cho thấy những giai thoại ấy chưa hoàn toàn biến mất khỏi đời sống. Cuối tháng 10 vừa qua, chúng tôi trở lại đoạn sông Tô Lịch nơi phát hiện khảo cổ cách đây hơn 20 năm để tiến hành khảo sát, tìm lại dấu tích của đoạn thành cổ xưa. Đối chiếu với ảnh cũ, cảnh quan, hạ tầng giao thông đã hoàn toàn thay đổi không còn nhận ra. Cầu vượt, đường tránh đoạn cầu T11 km4+821 (thuộc địa phận phường Ba Đình, Hà Nội) đã thông thoáng. Nhưng nơi đây lại xuất hiện cơ sở thờ tự tự phát. Trong quá trình khảo sát khu vực, bên kia đường, đối diện với di tích lịch sử cấp thành phố đền Quán Đôi nằm sát dòng Tô Lịch, chúng tôi bất ngờ phát hiện hai ban thờ nằm dưới chân cầu vượt.

Một nơi thờ tự không biển hiệu, không bảng giới thiệu, cũng không có thông tin rõ ràng nguồn gốc hay đối tượng thờ tự. Ở phía trên dựng khung sắt. Xung quanh nhiều ghế đá được cúng tiến. Trên ban thờ lớn, nhiều pho tượng nhỏ với hình dáng, kích thước khác nhau được đặt chen chúc, không theo một bố cục thờ tự dễ nhận diện. Cỏ cây mọc đan xen quanh khu vực; chai lọ, bát đĩa, mảnh sành sứ và đồ thờ vỡ nằm ngổn ngang dưới những gốc cây, lẫn với rác thải bị bỏ lại lâu ngày. Mùi hôi từ rác phân hủy bốc lên trong không gian ẩm thấp, tương phản với vẻ trang nghiêm thường thấy ở những nơi thờ tự. Cách điểm này không xa khoảng 2m cũng xuất hiện nơi thờ tự, nay đã hoang phế không còn hương khói.

Để tìm hiểu phần nào về hai nơi thờ tự dưới chân cầu vượt này, chúng tôi qua di tích đền Quán Đôi, nơi đối diện với miếu thờ. Sau khi bày tỏ thắc mắc vì sao ở bên kia dòng Tô Lịch, dưới chân cầu vượt xuất hiện những hai miếu thờ, một người trông coi di tích tại đền Quán Đôi cho biết: "Sau đợt thi công ven sông Tô Lịch năm 2001, những câu chuyện về trấn yểm và "cô hồn" được lan truyền, người dân đã góp tiền dựng một ban thờ đá nhỏ với mong muốn thờ cúng, cầu an cho các cô hồn. Về sau, khi công trình đường trên cao hoàn thành, người dân tiếp tục mở rộng nơi thờ tự". Cho tới thời điểm hiện nay, thời điểm xây dựng miếu thờ bên kia sông vẫn là ẩn số. Tại một miếu thờ, chúng tôi bắt gặp một người đàn bà ngoài 40 tuổi, ăn mặc tuềnh toàng, tóc tai bù xù đang nằm trên ghế. Người phụ nữ này tự xưng trông coi miếu thờ cách đây hai tháng và đưa ra những thông tin hoang đường.

Những điểm thờ tự tự phát nhìn ra sông Tô Lịch

Dù hiện trạng xuống cấp, hoạt động thờ cúng tại miếu vẫn diễn ra vào các ngày lễ trong tháng. Cũng theo người trông coi di tích đền Quán Đôi, ngày tuần nhà đền vẫn đưa lễ sang miếu bên kia thắp hương. Thi thoảng có vài đoàn khoảng 20 người ở nhiều địa phương đến dâng lễ cúng bái. Người dân sở tại cũng đến thắp hương. Những thông tin này cho thấy, việc thờ cúng vẫn tiếp diễn, trong khi người chịu trách nhiệm trông nom và cơ chế quản lý chưa được làm rõ. Câu hỏi đặt ra là, khi người dân dựng cơ sở thờ tự phát ngay chân cầu vượt T11 km4+821, chính quyền địa phương, cơ quan chức năng có biết để hướng dẫn, quản lý, tránh tình trạng hoạt động mê tín dị đoan.

Vị trí Ủng Thành năm xưa giờ ở đâu?

Cũng tại khu vực phát hiện di vật, cổ vật ở lòng sông Tô Lịch năm xưa, nhiều nhà nghiên cứu lịch sử, khảo cổ còn tìm thấy hiện trạng Ủng Thành còn khá nguyên vẹn. Theo tài liệu công bố kết quả thám sát, khai quật tại khu vực này cho phép nhận diện một cấu trúc thành nhỏ gần hình chữ nhật, dài khoảng 54m, rộng 52m. Đó là khoảng khu vực số 392 đường Bưởi nhìn sang hiện nay.

Vấn đề quan trọng nằm ở niên đại. Việt Sử lược ghi việc Cao Biền đắp lại La Thành năm 866, trong đó có sáu ủng môn. Sinh thời, PGS.TS Đỗ Văn Ninh từng đưa ra giả thuyết dấu tích được phát hiện có thể là một trong sáu ủng thành ấy. Tuy nhiên, dựa trên các lớp gia cố và di vật thu được, nhóm khai quật bước đầu xác định lớp xây dựng chính của cấu trúc được khảo sát vào khoảng giữa thế kỷ XVIII; dấu tích sửa chữa, tôn tạo có thể thuộc cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX.

Thế nhưng, qua khảo sát tại khu vực này và chiếu theo vị trí từng khai quật năm 2003, nay nằm ngay cạnh sát cầu T11 km4+821, những dấu tích thành lũy được ghi nhận trong hồ sơ khai quật không còn lộ diện trên mặt đất. Theo người trông coi đền Quán Đôi, khu vực này đã bị san lấp từ lâu. Đoạn được xác định là di tích Ủng Thành năm xưa theo chúng tôi có thể lấy địa điểm số nhà 392 đường Bưởi đối chiếu sang, nay đã bị san gạt làm đường xuống của cầu vượt, không còn cách nào định vị dấu tích. Hiện tại khu vực này đã làm cầu vượt, hai đường dẫn lên xuống và ta luy đường cầu.

Chẳng lẽ trong quá trình thi công cầu đường khu vực số nhà 392 đường Bưởi, tiếp giáp với dòng Tô Lịch, người ta đã không còn giữ lại dấu tích Ủng Thành xưa? Sự thay đổi của hiện trạng đặt ra câu hỏi không thể: Phần đất từng phát lộ dấu tích Ủng Thành đã được san lấp vào thời điểm nào, phục vụ công trình gì và quá trình đó có được khảo sát, đánh giá về mặt khảo cổ hay không? Nếu dấu tích hiện không còn nhận diện được trên bề mặt, điều đó chưa đồng nghĩa di tích đã bị phá hủy hoàn toàn, bởi những cấu trúc khảo cổ có thể vẫn nằm dưới các lớp đất san lấp. Nhưng chính vì chưa thể xác định tình trạng bảo tồn chỉ bằng quan sát bên ngoài, việc đối chiếu hồ sơ khai quật với hồ sơ thi công, san lấp và khảo sát hiện trạng là yêu cầu cấp thiết. Cơ quan quản lý di sản đã tiếp tục theo dõi địa điểm này ra sao? Đơn vị nào chịu trách nhiệm bảo vệ khu vực sau khai quật, và những giá trị lịch sử từng được nhận diện đã được gìn giữ như thế nào qua quá trình phát triển đô thị?

Câu hỏi về Ủng Thành hôm nay không chỉ là tìm lại vị trí một dấu tích thành lũy xưa. Đó còn là câu hỏi về trách nhiệm đối với di sản: Khi một địa điểm khảo cổ được xác định có giá trị nhưng hiện trạng đã thay đổi đáng kể, hồ sơ bảo tồn phải được đối chiếu, trách nhiệm phải được xác định và tình trạng thực tế cần được công khai làm rõ. Trở lại với câu chuyện "thánh vật" sông Tô Lịch, điều cần làm sáng tỏ không chỉ là những gì đã được phát hiện năm 2001 hay dấu tích Ủng Thành được bảo tồn ra sao, mà còn là trách nhiệm đối với những gì đang hiện hữu hôm nay.

Một địa điểm thờ tự vẫn có người lui tới, những dấu hiệu mất an toàn hiện diện ngay tại chỗ, nhưng chủ thể quản lý chưa được xác định rõ, khoảng trống ấy cần được lấp bằng hồ sơ, câu trả lời chính thức và hành động cụ thể của cơ quan có thẩm quyền, không thể chỉ dừng ở việc ghi nhận hiện trạng. ■

Đi ít điểm để trải nghiệm sâu hơn

● **Bài, ảnh: M.HÀ**

Thay vì chạy theo số lượng điểm đến, một xu hướng du lịch mới đang được quan tâm, đó là giảm số lượng địa điểm tham quan để tăng thời gian trải nghiệm. Đây không đơn thuần là việc rút ngắn lịch trình mà là sự thay đổi trong tư duy tổ chức và hưởng thụ du lịch. Du khách không còn đặt mục tiêu đi được bao nhiêu nơi, mà quan tâm nhiều hơn đến việc hiểu được điều gì, cảm nhận được những gì và có những trải nghiệm đáng nhớ nào sau mỗi chuyến đi.

Xu hướng mới

Du lịch ít điểm đến khuyến khích du khách lựa chọn một hoặc một vài địa phương, khu vực làm trọng tâm, dành nhiều thời gian để khám phá cảnh quan, tìm hiểu văn hóa bản địa, thưởng thức ẩm thực và tham gia các hoạt động đời sống cộng đồng.

Cách tiếp cận này cũng phù hợp với xu hướng du lịch có trách nhiệm, du lịch chậm và du lịch trải nghiệm. Khi thời gian lưu trú được kéo dài, du khách có cơ hội hiểu sâu hơn về điểm đến, trong khi người dân địa phương cũng có thêm cơ hội cung cấp các dịch vụ lưu trú, ăn uống, hướng dẫn và trải nghiệm văn hóa.

Tại Việt Nam, nhiều địa phương sở hữu tiềm năng lớn để phát triển mô hình du lịch này, với lợi thế về cảnh quan, văn hóa, ẩm thực và bản sắc cộng đồng. Hội An (Đà Nẵng) là một ví dụ tiêu biểu. Thay vì chỉ dành vài giờ tham quan Chùa Cầu, những con phố cổ và các điểm check-in quen thuộc, du khách có thể lựa chọn lưu trú từ hai đến ba ngày để cảm nhận nhịp sống của đô thị di sản. Đó có thể là trải nghiệm đạp xe qua những làng quê ven phố, học nấu món ăn địa phương, tìm hiểu nghề làm đèn lồng, thưởng thức ẩm thực và khám phá đời sống ven sông Hoài. Khi không bị cuốn theo lịch trình dày đặc, Hội An hiện lên không chỉ là một điểm tham quan mà còn là một không gian văn hóa sống động.

Sa Pa (Lào Cai) cũng phù hợp với định hướng này. Thay vì di chuyển liên tục đến nhiều điểm du lịch trong thời gian ngắn, du khách có thể dành trọn vài ngày khám phá một khu vực như Tả Van, Tả Phìn hoặc các bản làng vùng cao. Những trải nghiệm như đi bộ qua ruộng bậc thang, tìm hiểu nghề dệt thổ cẩm, thưởng thức món ăn truyền thống, trò chuyện với người dân và nghỉ tại homestay giúp chuyến đi trở nên gần gũi, chân thực hơn. Giá trị của hành trình không chỉ nằm ở cảnh sắc núi rừng mà còn ở sự kết nối với văn hóa các dân tộc địa phương.

Tại Ninh Bình, thay vì cố gắng kết hợp quá nhiều địa danh trong một ngày, du khách có thể dành thời gian tập trung vào một cụm trải nghiệm như Tràng An - Hoa Lư. Ngoài tham quan cảnh quan núi đá vôi và sông nước, du khách có thể tìm hiểu lịch sử kinh đô Hoa Lư, trải nghiệm đạp xe qua những làng quê, thưởng thức đặc sản địa phương và lưu trú tại các cơ sở du lịch cộng đồng. Việc giảm bớt thời gian di chuyển giúp du khách cảm nhận rõ hơn sự giao hòa giữa thiên nhiên, lịch sử và đời sống văn hóa vùng đất cố đô. Trong khi đó, Huế có thể phát huy thế mạnh du lịch ít điểm đến thông qua các trải nghiệm văn hóa và di sản. Du khách có thể dành nhiều ngày để tìm hiểu quần thể di tích cố đô, khám phá các làng nghề truyền thống, thưởng thức ẩm thực cung đình và dân gian, trải nghiệm không gian văn hóa bên dòng sông Hương. Thay vì tham quan nhiều điểm một cách vội vã, việc dành thời gian tìm hiểu từng câu chuyện lịch sử, kiến trúc và phong tục sẽ giúp chuyến đi trở nên giàu giá trị hơn.

Để thúc đẩy xu hướng này, các doanh nghiệp lữ hành cần thay đổi cách thiết kế tour, chú trọng chất lượng thay vì số lượng điểm đến

Sa Pa (Lào Cai) phù hợp với xu hướng này

Lợi ích kép cho du khách và điểm đến

Du lịch ít điểm đến không chỉ giúp nâng cao chất lượng trải nghiệm mà còn đem lại nhiều lợi ích cho ngành Du lịch địa phương. Trước hết, đối với du khách, việc giảm cường độ di chuyển giúp tiết kiệm thời gian, giảm áp lực về lịch trình và tạo điều kiện nghỉ ngơi thực sự. Chuyến đi trở thành khoảng thời gian tái tạo năng lượng thay vì một cuộc chạy đua với các điểm tham quan.

Đối với địa phương, việc khuyến khích du khách lưu trú lâu hơn có thể góp phần gia tăng mức chi tiêu tại chỗ. Thay vì tập trung doanh thu vào một số điểm tham quan nổi tiếng, lợi ích kinh tế có cơ hội lan tỏa đến các cơ sở lưu trú, nhà hàng, hộ kinh doanh, làng nghề và các dịch vụ do cộng đồng cung cấp. Đặc biệt, mô hình này có thể góp phần giảm áp lực lên những điểm đến đang quá tải vào mùa cao điểm. Khi du khách có thêm lựa chọn trải nghiệm tại các khu vực lân cận, hoạt động du lịch có điều kiện phân bổ hợp lý hơn về không gian và thời gian.

Tuy nhiên, để phát triển hiệu quả, các địa phương cần đầu tư đồng bộ vào chất lượng dịch vụ, hạ tầng lưu trú, giao thông kết nối và nguồn nhân lực du lịch. Các sản phẩm trải nghiệm phải được xây dựng trên cơ sở tôn trọng văn hóa bản địa, bảo vệ môi trường và bảo đảm người dân thực sự được hưởng lợi từ hoạt động du lịch. Tránh tình trạng biến những nét văn hóa truyền thống thành sản phẩm trình diễn đơn thuần hoặc khai thác quá mức tài nguyên tự nhiên.

Để thúc đẩy xu hướng này, các doanh nghiệp lữ hành cần thay đổi cách thiết kế tour, chú trọng chất lượng thay vì số lượng điểm tham quan. Những chương trình du lịch hai đến ba ngày tập trung vào một địa phương, hoặc các hành trình dài ngày khám phá sâu một vùng văn hóa, cần được phát triển với nội dung linh hoạt, có thời gian nghỉ ngơi và tương tác với cộng đồng. Các địa phương cũng cần định vị rõ những giá trị đặc trưng, xây dựng các sản phẩm trải nghiệm có tính khác biệt, kết nối di sản, thiên nhiên, ẩm thực và sinh hoạt bản địa. Thay vì chỉ quảng bá những danh thắng nổi tiếng, cần kể được câu chuyện về con người, văn hóa và những trải nghiệm mà du khách chỉ có thể tìm thấy tại chính vùng đất đó.

Trong một thế giới mà việc di chuyển ngày càng thuận tiện, giá trị của chuyến đi không nhất thiết nằm ở số lượng địa danh được ghi dấu trên bản đồ. Đôi khi, dành ba ngày để thực sự hiểu một vùng đất còn đáng nhớ hơn việc đi qua mười địa điểm mà không có thời gian cảm nhận.

Du lịch ít điểm đến không phải là đi ít hơn để trải nghiệm ít hơn, mà là đi ít nơi hơn để cảm nhận nhiều hơn. Đây có thể trở thành hướng đi quan trọng để nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch Việt Nam, kéo dài thời gian lưu trú, gia tăng giá trị kinh tế tại điểm đến và hướng tới một ngành du lịch phát triển bền vững. ■

Đó là chuyển đổi số không chỉ giúp lưu giữ di sản, mà còn mở ra những cách thức mới để văn hóa đến với người dân, lan tỏa giá trị và trở thành nguồn lực phát triển đất nước. Giữa không gian cổ kính của Văn Miếu - Quốc Tử Giám, câu chuyện về một bản đồ số văn hóa mang đến một liên tưởng thật đẹp. Ngày xưa, cha ông khắc tên những người đỗ đạt lên bia đá để tôn vinh trí tuệ, khuyến khích hiền tài và trao gửi niềm tin vào tương lai. Ngày nay, chúng ta đang tìm cách lưu giữ, kết nối và lan tỏa những giá trị văn hóa ấy bằng dữ liệu, bằng công nghệ và bằng sức sáng tạo của con người Việt Nam. Hai cách làm thuộc hai thời đại khác nhau, nhưng gặp nhau ở một khát vọng: Những giá trị tốt đẹp phải được gìn giữ và tiếp tục truyền lại cho các thế hệ mai sau.

Việc lựa chọn Văn Miếu - Quốc Tử Giám để giới thiệu CMAP trong năm kỷ niệm 950 năm thành lập Quốc Tử Giám, vì thế có ý nghĩa vượt ra ngoài một sự kiện công nghệ. Đó là cuộc gặp gỡ giữa truyền thống và tương lai, giữa đạo học và tri thức số, giữa ký ức văn hóa với nhu cầu sáng tạo của xã hội hôm nay. Điều cần nhìn thấy không chỉ là sự xuất hiện của một nền tảng mới, mà là cơ hội để thay đổi cách chúng ta hiểu, quản lý và phát huy giá trị di sản.

Một tấm bản đồ, nhiều cánh cửa đến với văn hóa

Mỗi vùng đất Việt Nam đều có những câu chuyện đáng được kể: Một ngôi đình lưu giữ ký ức cộng đồng, một lễ hội gửi gắm ước vọng mùa màng, một làng nghề kết tinh sự khéo léo của nhiều thế hệ, một bảo tàng mở cánh cửa vào lịch sử dân tộc. Nhưng lâu nay, những câu chuyện ấy thường nằm rải rác trong các hồ sơ, trang thông tin hoặc chỉ được biết đến trong phạm vi một địa phương. Khi thông tin thiếu kết nối, không ít giá trị văn hóa vẫn ở rất gần mà lại trở nên xa lạ với công chúng.

CMAP có ý nghĩa trước hết ở khả năng từng bước kết nối những điểm rời rạc ấy thành một không gian thông tin chung. Theo thông tin công bố tại lễ ra mắt, nền tảng tại địa chỉ cmap.vn hướng tới giúp người dân và du khách tra cứu di sản, bảo tàng, sự kiện văn hóa, hoạt động thể thao và những hành trình trải nghiệm trên phạm vi 34 tỉnh, thành phố. Tính đến 22h ngày 31.10.2026, hệ thống đã công bố thông tin về 366 sự kiện trên cả nước. Những con số ban đầu ấy đáng chú ý, nhưng quan trọng hơn là triển vọng hình thành một cách tiếp cận thuận tiện, thống nhất và gần gũi hơn với đời sống. Một bản đồ thông thường cho chúng ta biết phải đi đâu. Một bản đồ văn hóa tốt còn giúp trả lời: Đến đó để hiểu điều gì, gặp gỡ những giá trị nào, có thể tham gia, trải nghiệm và đóng góp ra sao. Khi một gia đình tìm được hoạt động giáo dục di sản cho con, một người trẻ khám phá nghệ thuật truyền thống ngay tại nơi mình sinh sống, hay một du khách kết nối chuyến đi với làng nghề, ẩm thực và chương trình biểu diễn địa phương, dữ liệu

24-11
NGÀY VĂN HÓA VIỆT NAM

Mở những con đường mới cho di sản Việt Nam

● **PGS.TS BÙI HOÀI SƠN**

Tối qua 1.11, tại di tích quốc gia đặc biệt Văn Miếu - Quốc Tử Giám (Hà Nội), Bộ VHTTDL tổ chức Chương trình Nghệ thuật số "Tinh hoa đạo học" và Lễ ra mắt Nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam (CMAP). Từ không gian biểu tượng của truyền thống hiếu học, một thông điệp được gợi mở.

đã bắt đầu chuyển hóa thành trải nghiệm văn hóa.

Từ góc độ quản lý, ý nghĩa của CMAP cũng không dừng ở quảng bá địa điểm. Khi được chuẩn hóa và cập nhật thường xuyên, dữ liệu có thể giúp nhận diện nơi nào đang có hoạt động văn hóa phong phú, nơi nào còn thiếu cơ hội tiếp cận, loại hình di sản nào cần ưu tiên bảo vệ, những nguồn lực nào có thể kết nối để tạo thành sản phẩm mới. Quản lý văn hóa, vì thế, có thêm điều kiện chuyển từ tư duy lưu trữ thông tin sang tư duy kiến tạo cơ hội phát triển. Và ở trung tâm của sự chuyển đổi ấy phải luôn là người dân - chủ thể sáng tạo, gìn giữ và thụ hưởng văn hóa.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh; Phó ban Tuyên giáo Trung ương Bùi Hoài Sơn tham quan gian trưng bày viết thư pháp
Ảnh: TR.HUẤN

> *Từ góc độ quản lý, ý nghĩa của CMAP cũng không dừng ở quảng bá địa điểm. Khi được chuẩn hóa và cập nhật thường xuyên, dữ liệu có thể giúp nhận diện nơi nào đang có hoạt động văn hóa phong phú, nơi nào còn thiếu cơ hội tiếp cận, loại hình di sản nào cần ưu tiên bảo vệ, những nguồn lực nào có thể kết nối để tạo thành sản phẩm mới. Quản lý văn hóa, vì thế, có thêm điều kiện chuyển từ tư duy lưu trữ thông tin sang tư duy kiến tạo cơ hội phát triển.*

Để di sản không chỉ được lưu giữ mà còn tiếp tục sống

Sự phát triển của công nghệ số đang làm thay đổi sâu sắc cách con người gặp gỡ di sản. Một hiện vật có thể được giới thiệu với nhiều lớp thông tin; một không gian kiến trúc có thể được tái hiện để phục vụ giáo dục; một loại hình nghệ thuật dân gian có thể tiếp cận công chúng trẻ thông qua hình thức kể chuyện, hình ảnh và tương tác mới. Công nghệ mở rộng khả năng tiếp cận, nhất là với những người ở xa di tích hoặc chưa có điều kiện trực tiếp trải nghiệm. Nhưng giá trị lớn nhất của nó không nằm ở sự mới lạ của kỹ thuật, mà ở khả năng khơi dậy sự hiểu biết và tình yêu đối với văn hóa.

Văn Miếu - Quốc Tử Giám là một ví dụ gần gũi. Những trải nghiệm như tour đêm "Tinh hoa đạo học" cho thấy khi công nghệ trình diễn được đặt trên nền tảng nghiên cứu lịch sử, giáo dục di sản và tổ chức nội dung nghiêm túc, một không gian quen thuộc có thể mở ra những cách cảm nhận mới. Người xem không chỉ thưởng thức hiệu ứng thị giác; điều quan trọng là họ có cơ hội hiểu thêm về tinh thần trọng đạo học, tôn sư trọng đạo và truyền thống hiếu học của dân tộc. Công nghệ khi ấy không đứng trước di sản để phô diễn, mà đứng bên cạnh di sản để giúp di sản cất tiếng nói.

Tuy nhiên, càng nhiều công nghệ, chúng ta càng phải giữ vững một nguyên tắc: Không đánh đổi tính chân thực của di sản lấy sự hào nhoáng của trải nghiệm. Một mô hình tái dựng cần được phân biệt rõ với hiện vật gốc; một câu chuyện lịch sử được kể lại bằng trí tuệ nhân tạo vẫn phải dựa trên nguồn tư liệu đáng tin cậy; một sản phẩm sáng tạo từ di sản cần tôn trọng cộng đồng nắm giữ di sản và quyền lợi của những người làm nghề. Số hóa không phải là sao chép vô hạn hay trang trí thêm lớp vỏ kỹ thuật, mà là một phương pháp gìn giữ có trách nhiệm.

> *Càng nhiều công nghệ, chúng ta càng phải giữ vững một nguyên tắc: Không đánh đổi tính chân thực của di sản lấy sự hào nhoáng của trải nghiệm. Một mô hình tái dựng cần được phân biệt rõ với hiện vật gốc; một câu chuyện lịch sử được kể lại bằng trí tuệ nhân tạo vẫn phải dựa trên nguồn tư liệu đáng tin cậy; một sản phẩm sáng tạo từ di sản cần tôn trọng cộng đồng nắm giữ di sản và quyền lợi của những người làm nghề. Số hóa không phải là sao chép vô hạn hay trang trí thêm lớp vỏ kỹ thuật, mà là một phương pháp gìn giữ có trách nhiệm.*

Cũng cần nhớ rằng di sản không chỉ hiện diện trong đình, đền, bảo tàng hay trên màn hình. Di sản còn sống trong bàn tay người thợ, lời hát của nghệ nhân, ký ức của người cao tuổi và sự tham gia của cộng đồng. Bởi vậy, chuyển đổi số phải gắn với trao truyền tri thức, giáo dục thế hệ trẻ, bảo vệ quyền văn hóa và sinh kế của người thực hành di sản. Một nền tảng chỉ thực sự thành công khi khiến con người muốn bước ra khỏi màn hình, đến với không gian văn hóa thật, gặp những con người thật và tiếp tục những thực hành văn hóa trong đời sống hằng ngày.

Làm chủ công nghệ để mở rộng sức mạnh văn hóa Việt Nam

Từ CMAP, có thể nhìn thấy một vấn đề rộng lớn hơn: Năng lực làm chủ công nghệ của người Việt Nam trong phát triển văn hóa. Điều đáng quý không chỉ là chúng ta biết sử dụng những công cụ hiện đại, mà là các chuyên gia, kỹ sư, nhà nghiên cứu, nghệ sĩ và những người làm di sản có thể cùng nhau tạo nên sản phẩm phục vụ nhu cầu của chính xã hội mình. Khi hiểu văn hóa Việt Nam bằng chiều sâu tri thức và làm chủ công nghệ bằng năng lực sáng tạo, chúng ta có điều kiện kể câu chuyện Việt Nam bằng tiếng nói, góc nhìn và bản lĩnh của mình.

Tinh thần ấy phù hợp với Nghị quyết số 57-NQ/TW về khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, cũng như Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam. Nghị quyết 80 đặt ra yêu cầu phát triển hạ tầng dữ liệu văn hóa, nền tảng số dùng chung, chuẩn hóa và số hóa di sản, đồng thời khẳng định văn hóa là nguồn lực nội sinh và động lực phát triển. Điều này đòi hỏi chúng ta nhìn chuyển đổi số văn hóa không như một dự án thiết bị, mà như một nhiệm vụ xây dựng năng lực quốc gia dài hạn.

Muốn vậy, trước hết phải có dữ liệu văn hóa đáng tin cậy, có nguồn gốc rõ ràng, được cập nhật và có khả năng liên thông. Một bản đồ đẹp đến đâu cũng khó phát huy tác dụng nếu thông tin thiếu chính xác, nhanh chóng lạc hậu hoặc mỗi địa phương vận hành theo một chuẩn khác nhau. Cùng với dữ liệu là con người, cần đội ngũ hiểu công nghệ, am hiểu lịch sử, văn hóa, có khả năng thiết kế trải nghiệm và biết làm việc với cộng đồng. Đặc biệt, phải có cơ chế hợp tác giữa Nhà nước, doanh nghiệp, trường đại học, tổ chức sáng tạo và người nắm giữ di sản; đi đôi với bảo vệ sở hữu trí tuệ, dữ liệu cá nhân và chủ quyền văn hóa số.

Nhưng cuối cùng, thước đo của một nền tảng văn hóa số không nên chỉ là số lượng điểm được gắn trên bản đồ hay lượt truy cập. Thước đo quan trọng hơn là có bao nhiêu người dân được tiếp cận văn hóa dễ dàng hơn; bao nhiêu di sản được hiểu đúng và bảo vệ tốt hơn; bao nhiêu nghệ nhân, địa phương và doanh nghiệp có thêm cơ hội tạo dựng giá trị mới. Từ một dữ liệu được kết nối đúng cách, có thể hình thành một hành trình du lịch di sản; từ một câu chuyện được kể hấp dẫn, có thể khơi dậy sự quan tâm của thế hệ trẻ; từ sự cộng tác giữa công nghệ và văn hóa, có thể ra đời những sản phẩm công nghiệp văn hóa mang bản sắc Việt Nam.

Sự kiện ra mắt CMAP diễn ra trong không khí hướng tới Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11 lần đầu tiên. Đây là một sự gặp gỡ có ý nghĩa: Ngày dành cho văn hóa nhắc chúng ta về quyền và trách nhiệm của mỗi người đối với văn hóa; còn công nghệ mở thêm những phương thức để quyền và trách nhiệm ấy được thực hiện trong cuộc sống. Không phải ai cũng có điều kiện đến mọi bảo tàng, dự mọi lễ hội, khám phá mọi miền đất nước. Nhưng mỗi người đều xứng đáng có cơ hội tìm hiểu, tham gia và tự hào về di sản của dân tộc.

Từ những tấm bia đá ở Văn Miếu - Quốc Tử Giám đến bản đồ số văn hóa của ngày hôm nay là một hành trình dài của tri thức, ký ức và khát vọng phát triển. Đích đến không phải là đưa tất cả di sản lên màn hình, mà là đưa những giá trị tốt đẹp của di sản vào sâu hơn trong đời sống con người. Khi công nghệ thực sự phục vụ văn hóa và khi con người tiếp tục là trung tâm của sáng tạo, di sản không chỉ được giữ lại cho ngày mai, mà còn có thêm sức sống để cùng đất nước bước tới tương lai.■

NGÀY VĂN HÓA VIỆT NAM NĂM 2026 GẮN VỚI NGÀY HỘI ĐẠI ĐOÀN KẾT TOÀN DÂN TỘC:

Lan tỏa giá trị, mở rộng cơ hội thụ hưởng văn hóa

● **ĐÌNH TOÁN**

Phát biểu chỉ đạo tại buổi làm việc về công tác chuẩn bị các hoạt động chào mừng Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026 gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc, diễn ra vào cuối tuần qua tại Hà Nội, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thủy khẳng định: Các hoạt động phải đảm bảo quy mô, chất lượng, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa của người dân.

Toàn cảnh buổi làm việc

> *Các hoạt động phải được chuẩn bị chu đáo, thiết thực, hiệu quả, có trọng tâm, tạo không khí vui tươi, phấn khởi; khẳng định vai trò của văn hóa trong củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Nêu rõ yêu cầu thống nhất trong công tác thông tin, tuyên truyền, mẫu biểu trưng Ngày Văn hóa Việt Nam đã được gửi tới tất cả các đơn vị. Yêu cầu tất cả các hoạt động truyền thông phải gắn với mẫu biểu trưng, bảo đảm sự thống nhất, đồng bộ trong quá trình triển khai.*
>
> **(Thứ trưởng TRỊNH THỊ THỦY)**

Chương trình cụ thể cần liên tục cập nhật trên nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam để người dân nắm được thông tin và tham gia.

Kỳ vọng sẽ tạo được dấu ấn sâu sắc

Báo cáo tại buổi làm việc, Cục trưởng Cục Văn hóa - Thông tin cơ sở và Gia đình Ninh Thị Thu Hương cho biết, thực hiện chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Bộ VHTTDL đã ban hành Kế hoạch tổ chức Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026 và công văn hướng dẫn các Bộ, ngành, địa phương xây dựng kế hoạch hoặc lồng ghép các hoạt động hưởng ứng. Trong đó, xác định rõ nội dung, trách nhiệm, tiến độ, sản phẩm, đầu mối và nguồn lực.

Đến nay, toàn bộ 34/34 tỉnh, thành phố đã ban hành kế hoạch tổ chức các hoạt động hưởng ứng. Các địa phương đang tập trung triển khai các hoạt động thông tin, tuyên truyền; tổ chức sự kiện VHTTDL; bảo tồn, phát huy di sản, phát triển văn hóa đọc; tổ chức hoạt động tại cộng đồng dân cư và quảng bá các giá trị văn hóa truyền thống. Đối với các nhiệm vụ thuộc Bộ VHTTDL, công tác chuẩn bị đang được các đơn vị tích cực triển khai trên nhiều lĩnh vực, từ thông tin, tuyên truyền, mỹ thuật, nhiếp ảnh, điện ảnh, nghệ thuật biểu diễn đến di sản văn hóa, xuất bản, thư viện, thể thao và du lịch. Bên cạnh đó, Bộ đã xây dựng mẫu biểu trưng Ngày Văn hóa Việt Nam; hoàn thiện các điều kiện để đưa nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam vào sử dụng.

Đối với công tác chuẩn bị một số hoạt động điểm nhấn, tiêu biểu, về Hội nghị Văn hóa toàn quốc, Bộ VHTTDL đang tích cực chuẩn bị nội dung, chương trình, phương án tổ chức trong tháng 11. Hội nghị nhằm đánh giá kết quả phát triển văn hóa, con người và triển khai chủ trương của Đảng; đề xuất nhiệm vụ, giải pháp trong giai đoạn mới. Ngoài ra, các hoạt động phong phú, đặc sắc cũng được diễn ra trong dịp này như chương trình nghệ thuật đặc biệt, triển lãm nghệ thuật, tuần phim, chương trình *Thanh âm Việt Nam*… Đặc biệt, Lễ công bố nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam đã diễn ra vào tối 1.11 tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám (Hà Nội). Đây là hoạt động mở đầu cho chuỗi các hoạt động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026. Nền tảng được xây dựng nhằm tập hợp, giới thiệu và quảng bá các hoạt động văn hóa trên môi trường số. Bản đồ số có thể sử dụng trên máy tính và điện thoại thông minh, giúp người dân tra cứu sự kiện văn hóa, thể thao, du lịch theo từng địa phương. Các sự kiện sẽ liên tục được rà soát, cập nhật lên nền tảng trong thời gian tới để người dân nắm bắt, tham gia.

Tại cuộc họp, đại diện các đơn vị thuộc Bộ báo cáo tiến độ thực hiện nhiệm vụ được phân công, tập trung vào công tác chuẩn bị các hoạt động chuyên môn, thời gian, địa điểm tổ chức và phương án phối hợp triển khai. Nhìn chung, công tác chuẩn bị đang được các đơn vị khẩn trương triển khai, bảo đảm sự nghiêm túc, đồng bộ và đúng tiến độ đề ra. Các nội dung, phần việc được rà soát, phối hợp chặt chẽ nhằm bảo đảm chất lượng và hiệu quả tổ chức. Qua đó, các hoạt động được kỳ vọng sẽ tạo dấu ấn sâu sắc, mang đến những trải nghiệm văn hóa ý nghĩa, đáp ứng nhu cầu thụ hưởng văn hóa ngày càng cao của nhân dân. Đồng thời, để lại ấn tượng tốt đẹp trong lòng du khách trong nước và quốc tế.

Theo kế hoạch, các hoạt động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026 gồm triển lãm

Công bố mẫu biểu trưng Ngày Văn hóa Việt Nam

Bộ VHTTDL vừa công bố mẫu biểu trưng để sử dụng chính thức trong các hoạt động tuyên truyền Ngày Văn hóa Việt Nam (24.11). Theo đó, mẫu biểu trưng được thiết kế từ tổ hợp các dải màu đan xen, tượng trưng cho bản sắc văn hóa đa dạng, phong phú của các dân tộc Việt Nam. Sự tương tác giữa các dải màu tạo nên nhịp điệu sinh động, thể hiện không khí lễ hội, niềm vui và hạnh phúc của nhân dân trong Ngày Văn hóa Việt Nam.

Đồng thời, các dải màu còn biểu trưng cho sự đa dạng của các loại hình nghệ thuật và lĩnh vực văn hóa, sự giao thoa, kết nối và lan tỏa. Ở trung tâm biểu trưng là hình tượng trống đồng được cách điệu, khái quát, tượng trưng cho cội nguồn lịch sử, bản sắc và sức sống trường tồn của văn hóa dân tộc Việt Nam. Hình tượng trống đồng được các dải màu bao quanh, thể hiện sự hội tụ, kế thừa và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, tạo nền tảng và động lực cho sự phát triển của văn hóa Việt Nam trong thời kỳ mới.

mỹ thuật, nhiếp ảnh; các chương trình nghệ thuật tại không gian công cộng; hoạt động điện ảnh, giới thiệu di sản, bảo tàng, phát triển văn hóa đọc cùng nhiều hoạt động VHTTDL phục vụ nhân dân. Các đơn vị cũng đang tiếp tục hoàn thiện kế hoạch, lịch hoạt động và phương án phục vụ tại các thiết chế văn hóa trong Tuần Văn hóa - Đại đoàn kết dân tộc từ ngày 18 - 24.11.

Khẳng định vai trò của văn hóa trong củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc

Sau khi lắng nghe báo cáo, phát biểu chỉ đạo tại buổi làm việc, Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy biểu dương, hoan nghênh tinh thần chủ động, nỗ lực của các cơ quan, đơn vị trong triển khai các nhiệm vụ tổ chức Ngày Văn hóa Việt Nam lần đầu tiên. Thứ trưởng đánh giá, các nhiệm vụ cơ bản đang được triển khai đúng tiến độ. Trong thời gian tới, Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy yêu cầu các cơ quan, đơn vị tiếp tục phát huy tinh thần chủ động, trách nhiệm, tăng cường phối hợp chặt chẽ trong quá trình chuẩn bị và tổ chức các hoạt động chào mừng Ngày Văn hóa Việt Nam gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc. Trong đó, cần rà soát kỹ các nhiệm vụ được phân công, bảo đảm sự thống nhất về nội dung, chương trình, tiến độ và phương án tổ chức; kịp thời trao đổi, tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc phát sinh.

Thứ trưởng nhấn mạnh, các hoạt động phải được chuẩn bị chu đáo, thiết thực, hiệu quả, có trọng tâm, tạo không khí vui tươi, phấn khởi; khẳng định vai trò của văn hóa trong củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Nêu rõ yêu cầu thống nhất trong công tác thông tin, tuyên truyền, Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy cho biết, mẫu biểu trưng Ngày Văn hóa Việt Nam đã được gửi tới tất cả các đơn vị. Thứ trưởng yêu cầu tất cả các hoạt động truyền thông phải gắn với mẫu biểu trưng, bảo đảm sự thống nhất, đồng bộ trong quá trình triển khai; tạo hiệu ứng lan tỏa từ Trung ương đến địa phương, trong nước và ngoài nước.

Cùng với đó, Thứ trưởng đề nghị các cơ quan, đơn vị phối hợp chặt chẽ với Cục Thông tin điện tử và Chuyển đổi số để cập nhật thông tin các hoạt động lên nền tảng Bản đồ số Văn hóa Việt Nam, góp phần tăng cường kết nối, giới thiệu và quảng bá các hoạt động chào mừng Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026 trên môi trường số. ■

Hội An trước cơ hội định hình mô hình đô thị di sản

● THU HOÀI

Từ ký ức một thương cảng quốc tế đến yêu cầu quản trị đô thị trong bối cảnh mới, Hội An đang đứng trước cơ hội định hình con đường phát triển dựa trên chiều sâu di sản.

Tại hội thảo khoa học "Đô thị thương cảng Hội An và xứ Quảng trong hành trình 555 năm (1471-2026)" do Sở VHTTDL Đà Nẵng phối hợp Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế vừa tổ chức, các vấn đề lịch sử được nối với những câu hỏi về bảo tồn, quản trị di sản và phát triển thành phố trong giai đoạn mới.

PGS.TS. Nguyễn Văn Đăng, nguyên Trưởng khoa Lịch sử, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế, nhấn mạnh giá trị của việc tiếp tục nhận diện vai trò xứ Quảng và Hội An trong tiến trình lịch sử, đồng thời hướng các nghiên cứu tới những giải pháp bảo tồn, phát huy di sản trong bối cảnh hiện nay. Như vậy, vấn đề không chỉ là bổ sung những hiểu biết về thương cảng xưa mà còn là học cách ứng xử với di sản khi cấu trúc quản lý và động lực phát triển đang thay đổi.

Tuy nhiên, một đô thị có danh hiệu di sản không đồng nghĩa mọi thách thức quản trị đã được giải quyết. Phố cổ phải đối diện với áp lực du lịch, dịch vụ hóa nhà ở, nhu cầu cải thiện hạ tầng và tác động của thiên tai. Phía sau những tuyến phố đông khách còn là đời sống thường nhật của cư dân, nơi giá trị văn hóa hiện diện trong nếp sinh hoạt, cách ứng xử và những quan hệ láng giềng. Chính điều này tạo nên sự khác biệt giữa Hội An như một điểm tham quan và Hội An như một đô thị đáng sống.

Điểm mới đáng chú ý trong hội thảo vừa qua là tham luận của TS Nguyễn Thu Trang và PGS.TS Trần Nam Tiến, Khoa Lịch sử và Quan hệ quốc tế, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia TP.HCM, đặt trường hợp Hội An trong khung pháp lý mới của Nghị quyết số 28/2026/QH16 của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam (Nghị quyết số 28) và Nghị định 282/2026/NĐ-CP của Chính phủ về thí điểm mô hình đô thị di sản văn hóa (Nghị định số 282). Nghị quyết số 28 và Nghị định số 282 đã mở thêm cơ sở pháp lý cho việc thí điểm mô hình đô thị di sản văn hóa. TS Nguyễn Thu Trang và PGS.TS Trần Nam Tiến đã tiếp cận Hội An từ khung chính sách này, đặt vấn đề chuyển từ bảo tồn di tích sang quản trị đô thị dựa trên các giá trị di sản. Theo nhóm tác giả, Hội An có nhiều lợi thế từ hệ thống di sản gắn với lịch sử hình thành đô thị, cấu trúc không gian, cảnh quan và đời sống cộng đồng, cùng kinh nghiệm bảo tồn, hợp tác quốc tế. Tuy nhiên, áp lực du lịch, biến đổi khí hậu, thương mại hóa di sản và yêu cầu cân bằng giữa bảo tồn với phát triển đang đặt ra những thách thức không nhỏ.

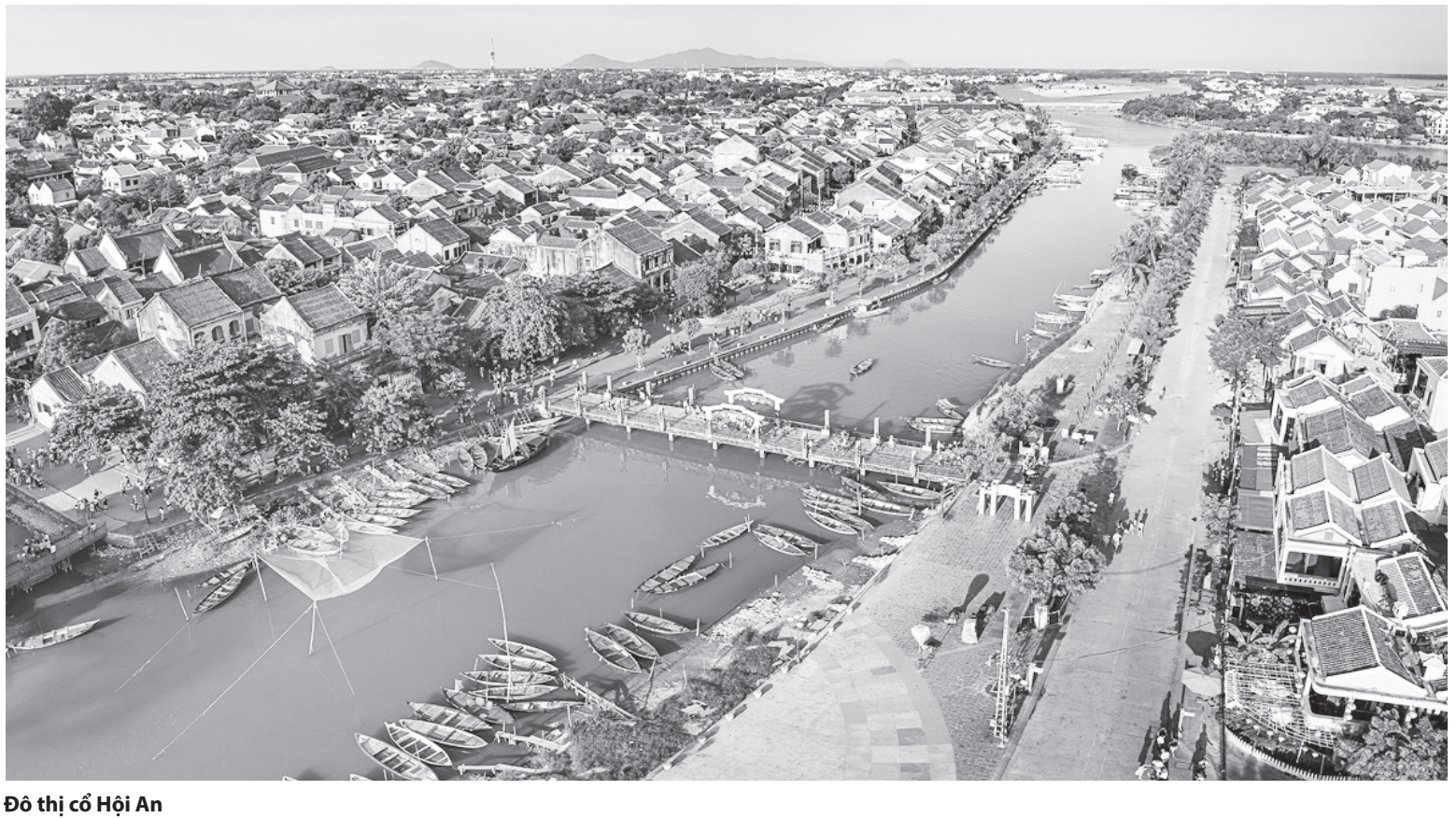
Đáng chú ý, Điều 11 Nghị định số 282/2026/NĐ-CP quy định cụ thể các tiêu chí lựa chọn địa phương thí điểm, từ mối quan hệ giữa đô thị với di sản, số lượng di sản được công nhận, xếp hạng hoặc ghi danh, đến năng lực quản lý, bảo vệ yếu tố gốc, cảnh quan kiến trúc và không gian văn hóa cộng đồng. Văn bản còn đặt ra những điều kiện chuyên sâu về định giá giá trị kinh tế tổng thể của di sản thế giới, công bố quốc tế và bảo tàng đạt tiêu chuẩn hạng II trở lên. Như vậy, dù sở hữu những lợi thế nổi bật, Hội An vẫn cần được rà soát, đánh giá đầy đủ theo các tiêu chí pháp lý trước khi xác định khả năng tham gia thí điểm. Danh hiệu Di sản văn hóa thế giới là nền tảng quan trọng, nhưng không thay thế được những yêu cầu về năng lực quản trị, kết quả bảo tồn và tổ chức không gian phát triển.

Sự phù hợp về mặt nghiên cứu không đồng nghĩa địa phương đã được lựa chọn thí điểm. Để hiện thực hóa cơ hội, những tiêu chí pháp lý, phạm vi địa bàn, cơ sở dữ liệu, cơ chế phối hợp và quy hoạch tích hợp cần được rà soát bằng hồ sơ, quyết định có thẩm quyền và những chỉ số đánh giá cụ thể. Nhìn từ thực tiễn du lịch, TS Đỗ Thị Ngọc Uyển, Khoa Văn hóa và Du lịch, Trường Đại học Sài Gòn, phân tích kết quả khảo sát bằng câu hỏi mở đối với 209 cư dân và du khách. Nghiên cứu nhận diện những lợi ích du lịch đem lại, nhưng đồng thời chỉ ra áp lực quá tải khách, thương mại hóa giá trị văn hóa, biến đổi không gian đô thị và nguy cơ suy giảm tính xác thực. Đây không phải vấn đề mới, song đặt bên cạnh cơ hội thử nghiệm mô hình đô thị di sản, nó trở thành lời nhắc: Hiệu quả phát triển không thể chỉ tính bằng số lượt khách hoặc doanh thu dịch vụ.

Một phố cổ đẹp để ngắm nhìn nhưng ngày càng ít người dân gắn bó lâu dài sẽ đứng trước câu hỏi về tính sống động của di sản. Quy hoạch bảo tồn vì thế cần tính đến chỗ ở, sinh hoạt văn hóa, giao thông, môi trường, khả năng ứng phó lũ lụt và quyền tham gia của cộng đồng. Khi các quyết định đầu tư, khai thác và tổ chức không gian được đánh giá cùng những tác động xã hội, người dân mới có điều kiện tiếp tục là chủ thể của đô thị di sản, thay vì chỉ làm người phục vụ hoạt động du lịch.

Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng Nguyễn Thị Anh Thi xác định văn hóa và di sản không chỉ là đối tượng bảo tồn mà còn là nguồn lực nội sinh quan trọng cho phát triển bền vững. Bà nhấn mạnh yêu cầu đổi mới tư duy quản lý: Bên cạnh di sản vật thể phải gìn giữ không gian sống, cộng đồng dân cư, ký ức đô thị, tri thức dân gian, nghề truyền thống và các thực hành văn hóa bản địa. Định hướng ấy đặt cư dân và đời sống văn hóa vào chính trung tâm câu chuyện phát triển Hội An.

Lợi thế đặc biệt của Hội An là không đứng riêng trong một không gian di sản khép kín. Đô thị cổ, các làng nghề, vùng sông nước, cửa biển và Cù Lao Chàm có quan hệ lịch sử, sinh thái và kinh tế với nhau. Trong tổ chức không gian Đà Nẵng hiện nay, một định hướng có tính gợi mở là kết nối bảo tồn phố cổ với quy hoạch vùng ven, phân bố lại hoạt động trải nghiệm, giảm tập trung áp lực lên lõi di sản và mở rộng cơ hội hưởng lợi của cộng đồng. TS Nguyễn Thu Trang và nhóm tác giả đề xuất xây dựng kế hoạch quản lý đô thị di sản dài hạn, tích hợp quy hoạch đô thị, đất đai, du lịch và chiến lược phát triển văn hóa; phát triển bộ chỉ số đánh giá quản trị; tăng tham vấn cộng đồng và hệ thống dữ liệu số về hiện trạng di sản. Những đề xuất đó đáng quan tâm vì chuyển câu chuyện "phát huy giá trị" từ khẩu hiệu sang các công cụ quản lý có thể theo dõi, đo lường và điều chỉnh. ■

Đô thị cổ Hội An

THANH ÂM VIỆT NAM.

Từ những thanh âm Việt Nam đến khát vọng vươn mình của dân tộc

● VŨ MINH ĐẠO

Từ những âm thanh bình dị của đời sống đến các công trình văn hóa, thể thao mang tầm vóc quốc gia, một tầm nhìn phát triển đang dần hiện rõ: Văn hóa không chỉ là nền tảng tinh thần mà còn là nguồn lực nội sinh, động lực quan trọng để đất nước phát triển bền vững. Trong tầm nhìn ấy, những chủ trương, định hướng và chỉ đạo của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đang mở ra những cơ hội mới để phát huy sức mạnh văn hóa, con người Việt Nam trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Từ "Thanh âm Việt Nam"

Ngày 12.10.2026, Bộ VHTTDL phát động chương trình *Thanh âm Việt Nam. Giai điệu cuộc sống*, với thông điệp "Mỗi người một giai điệu. Triệu người cùng tạo nên âm thanh Việt Nam".

Từ tiếng rao trên phố, lời ru của mẹ, những làn điệu dân ca đến âm thanh lao động, nhịp sống đô thị, chương trình khuyến khích cộng đồng ghi lại, sáng tạo và chia sẻ những thanh âm mang dấu ấn văn hóa Việt Nam. Không dừng lại ở một hoạt động nghệ thuật, chương trình còn hướng tới xây dựng nguồn dữ liệu về âm nhạc và âm thanh đời sống, từng bước hình thành Ngân hàng giai điệu Việt Nam và Bản đồ âm nhạc Việt Nam, phục vụ công tác bảo tồn, quảng bá và phát triển công nghiệp văn hóa.

Điều đáng chú ý là mỗi người dân đều có thể trở thành chủ thể sáng tạo, góp phần gìn giữ và lan tỏa những giá trị văn hóa từ chính cuộc sống của mình. Từ một chương trình âm nhạc, có thể nhìn rộng hơn đến yêu cầu phát triển đất nước. Bên cạnh tiềm lực kinh tế, khoa học, công nghệ, một quốc gia muốn phát triển bền vững còn cần những con người khỏe mạnh, có tri thức, tâm hồn phong phú, bản lĩnh và khả năng sáng tạo.

Đến văn hóa trong tầm nhìn chiến lược phát triển đất nước

Ngày 7.1.2026, thay mặt Bộ Chính trị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm ký ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam. Đây là dấu mốc quan trọng, tiếp tục khẳng định vị trí, vai trò của văn hóa trong chiến lược phát triển đất nước. Nghị quyết xác định văn hóa là nguồn lực nội sinh quan trọng, đồng thời đặt ra yêu cầu gắn kết chặt chẽ phát triển văn hóa với kinh tế, chính trị, xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại.

Điểm nổi bật trong định hướng ấy là phát triển văn hóa không thể tách rời phát triển con người. Mọi chủ trương, chính sách cuối cùng phải hướng tới nâng cao chất lượng cuộc sống, tạo điều kiện để người dân sáng tạo, gìn giữ và thụ hưởng những giá trị văn hóa.

Nhìn từ những quyết sách lớn gần đây, có thể thấy vai trò định hướng chiến lược của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đối với sự phát triển toàn diện của đất nước. Từ văn hóa đến thể thao, từ xây dựng những công trình hiện đại đến bảo tồn di sản, các lĩnh vực được đặt trong mối liên hệ chặt chẽ, cùng hướng tới mục tiêu phát triển con người và nâng cao sức mạnh quốc gia.

Những làn điệu dân ca, âm nhạc truyền thống góp phần gìn giữ bản sắc văn hóa và làm giàu đời sống tinh thần của người Việt Ảnh: XUÂN TRẦN

Nếu ví sự phát triển đất nước như một bản hòa tấu lớn, vai trò của người đứng đầu là định hướng, kết nối các nguồn lực để tạo nên sự thống nhất trong hành động. Ở chiều sâu chiến lược, đó còn là tầm nhìn của một người kiến tạo, xác lập những ưu tiên lâu dài, tạo nền tảng để các chủ trương được cụ thể hóa thành thể chế, chính sách và kết quả thực tế. Trong tầm nhìn ấy, công nghiệp văn hóa là một hướng đi quan trọng, góp phần biến tài nguyên văn hóa, tài năng và sức sáng tạo thành sản phẩm, dịch vụ, việc làm và sức hấp dẫn quốc gia.

Điện ảnh, âm nhạc, nghệ thuật biểu diễn, thiết kế, thời trang, nội dung số hay du lịch văn hóa đều có cơ hội phát triển từ chính chiều sâu bản sắc Việt Nam. Một làn điệu dân ca có thể trở thành chất liệu sáng tạo âm nhạc đương đại. Một câu chuyện lịch sử có thể được kể lại bằng điện ảnh, hoạt hình hoặc trò chơi điện tử. Một sản phẩm thủ công truyền thống có thể bước vào thị trường quốc tế thông qua thiết kế và công nghệ.

Tuy nhiên, để tiềm năng trở thành giá trị kinh tế, cần có môi trường sáng tạo chuyên nghiệp, cơ chế bảo vệ bản quyền, chính sách thu hút đầu tư và nguồn nhân lực chất lượng cao. Quan trọng hơn, quá trình khai thác phải bảo đảm hài hòa giữa lợi ích kinh tế với trách nhiệm gìn giữ bản sắc, tôn trọng cộng đồng nắm giữ di sản.

Chương trình *Thanh âm Việt Nam. Giai điệu cuộc sống* cũng gợi mở cách tiếp cận này. Khi những thanh âm đời thường được ghi nhận, định danh, bảo vệ quyền tác giả và đưa vào các sản phẩm sáng tạo, di sản văn hóa không chỉ được lưu giữ mà còn có cơ hội tiếp tục sống trong đời sống đương đại. Đó cũng là tinh thần phát triển văn hóa gắn với sáng tạo, công nghệ và sự tham gia của toàn xã hội mà Nghị quyết số 80-NQ/TW hướng tới.

Từ những công trình mang tầm vóc quốc gia đến phát triển con người toàn diện

Tầm nhìn phát triển văn hóa còn được thể hiện qua sự quan tâm đối với hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao và các công trình có giá trị lâu dài. Ngày 5.10.2025, dự án Nhà hát Opera Hà Nội được khởi công, với điểm nhấn là Nhà hát Ngọc Trai cùng công viên văn hóa, nghệ thuật chuyên đề. Công trình mở ra kỳ vọng về một không gian biểu diễn, sáng tạo và giao lưu nghệ thuật chất lượng cao, góp phần nâng tầm đời sống văn hóa của Thủ đô.

Tuy nhiên, tầm vóc một công trình không chỉ nằm ở quy mô đầu tư hay kiến trúc ấn tượng mà còn ở khả năng phục vụ cộng đồng. Một nhà hát cần những tác phẩm có chất lượng và đội ngũ nghệ sĩ tài năng. Một bảo tàng cần nội dung hấp dẫn, phương thức trưng bày hiện đại. Một sân vận động cần được khai thác hiệu quả, trở thành nơi nuôi dưỡng phong trào và phát hiện tài năng. Bởi vậy, cùng với những công trình lớn, cần quan tâm đầu tư cho mạng lưới thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở, đặc biệt tại vùng sâu, vùng xa, miền núi và khu vực đông công nhân.

Trong lĩnh vực thể thao, tại buổi làm việc ngày 2.10.2026 với Đảng ủy Chính phủ, Đảng ủy Bộ VHTTDL và các cơ quan liên quan, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh mối quan hệ giữa sức khỏe, thể lực của người dân với sức mạnh quốc gia. Tiếp đó, Thông báo số 194-TB/VPTW ngày 12.10.2026 truyền đạt những ý kiến chỉ đạo của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước về phát triển thể dục, thể thao trong giai đoạn mới. Những định hướng này cho thấy thể thao không chỉ là câu chuyện huy chương, thành tích thi đấu mà trước hết phải hướng tới nâng cao thể chất, sức khỏe, chất lượng nguồn nhân lực và xây dựng lối sống lành mạnh cho toàn xã hội. Phát triển thể thao quần chúng tạo nền tảng cho thể thao thành tích cao. Đầu tư để trẻ em, thanh thiếu niên được vận động, rèn luyện thường xuyên cũng chính là đầu tư cho tương lai đất nước.

Ở một phương diện khác, văn hóa và thể thao có sự tương đồng trong mục tiêu phát triển con người. Nếu nghệ thuật bồi đắp tâm hồn, tình cảm, khả năng cảm thụ cái đẹp thì thể thao rèn luyện ý chí, kỷ luật, sức bền và tinh thần vượt khó. Sự kết hợp giữa giáo dục, văn hóa và thể thao sẽ góp phần hình thành những công dân phát triển hài hòa về trí tuệ, thể chất, nhân cách, có khả năng hội nhập và bản lĩnh giữ gìn bản sắc dân tộc.

Bên cạnh việc chuẩn bị cho tương lai, trách nhiệm gìn giữ ký ức lịch sử cũng được đặc biệt coi trọng. Ngày 29.9.2026, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dự lễ khởi công dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi Điện Kính Thiên tại Khu di sản Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội. Sự kiện mang ý nghĩa quan trọng trong nỗ lực bảo tồn và phát huy giá trị di sản, đồng thời gợi mở mối liên hệ giữa khát vọng phát triển hiện đại với trách nhiệm gìn giữ cội nguồn.

Bảo tồn di sản không chỉ là phục hồi một công trình kiến trúc mà còn là gìn giữ những lớp trầm tích lịch sử, ký ức và bản sắc của dân tộc. Quá trình ấy đòi hỏi sự thận trọng, tôn trọng bằng chứng khoa học, đồng thời có những phương thức giới thiệu hấp dẫn để di sản đến gần hơn với công chúng. Từ nhà hát, sân vận động đến các không gian di sản, điểm gặp nhau chính là yêu cầu phát huy giá trị thực chất của đầu tư, để mỗi công trình không chỉ tồn tại về hình thức mà thực sự có sức sống, đóng góp cho sự phát triển của cộng đồng. Phát triển văn hóa, thể thao và bảo tồn di sản vì thế không phải những nhiệm vụ riêng lẻ mà là các thành tố bổ trợ cho nhau trong chiến lược xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện.

Từ những thanh âm bình dị của cuộc sống đến những công trình mang tầm vóc quốc gia, có thể nhận thấy một khát vọng xuyên suốt: Xây dựng đất nước giàu mạnh, văn minh, hiện đại nhưng vẫn gìn giữ được chiều sâu văn hóa và bản sắc dân tộc. Để khát vọng ấy trở thành hiện thực, những chủ trương, định hướng chiến lược cần được cụ thể hóa bằng chính sách hiệu quả, nguồn lực phù hợp và trách nhiệm thực hiện của từng cấp, từng ngành.

Khi người dân được thụ hưởng đời sống văn hóa phong phú, trẻ em có điều kiện phát triển toàn diện, nghệ sĩ có không gian sáng tạo và di sản được gìn giữ bền vững, văn hóa sẽ thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, góp phần đưa Việt Nam tự tin bước vào kỷ nguyên phát triển mới. ■

GIAI ĐIỆU CUỘC SỐNG

Đánh thức ký ức Việt trong thời đại số

● THANH NGỌC - XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TRẦN HUẤN

Từ tiếng rao phố cổ, lời ru của mẹ đến những giai điệu được làm mới bằng công nghệ, học sinh, sinh viên đang được khuyến khích ghi lại, sáng tạo và chia sẻ âm thanh mang dấu ấn Việt Nam. Chương trình *Thanh âm Việt Nam. Giai điệu cuộc sống* năm 2026 mở thêm cơ hội để người trẻ góp phần lưu giữ ký ức văn hóa, đồng thời tạo nguồn chất liệu cho công nghiệp văn hóa.

Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng trao quà tặng 3 trường có thành tích cao nhất trong lần trải nghiệm đầu tiên với chương trình thông qua phần thi Đố vui Thanh âm Việt Nam

Người trẻ nghe lại thanh âm quê hương

Cuối tuần qua, Bộ VHTTDL tổ chức lễ phát động chương trình *Thanh âm Việt Nam. Giai điệu cuộc sống năm 2026 - Hành trình tuổi trẻ gìn giữ và lan tỏa Thanh âm Việt Nam* tới các cơ sở giáo dục, đào tạo trực thuộc Bộ trên cả nước. Tham dự có Thứ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Huy Dũng; Vụ trưởng Vụ Khoa học công nghệ, Đào tạo và Môi trường Nguyễn Anh Vũ, Trưởng Ban Tổ chức; Chủ tịch Hội đồng Thành viên Tổng công ty Truyền thông đa phương tiện VTC Chu Tiến Đạt, Phó Trưởng Ban Tổ chức. Hoạt động nối tiếp lễ phát động chung ngày 12.10, hướng người học đến việc ghi nhận những âm thanh gần gũi trong đời sống.

Đó có thể là tiếng chuông xe đạp trên phố sớm, tiếng gió qua rặng tre, tiếng đàn tính hay lời ru ầu ơ. Những âm thanh tưởng chừng rất đỗi quen thuộc ấy đôi khi chỉ còn trong ký ức khi nếp sống thay đổi. Bởi vậy, câu hỏi "Nếu Việt Nam có một âm thanh trong bạn, âm thanh ấy là gì?" không đòi hỏi câu trả lời giống nhau. Mỗi người có thể tìm thấy tiếng nói quê hương từ chính trải nghiệm của mình rồi lưu lại, gửi tới cộng đồng.

Chương trình triển khai trên cơ sở Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam, Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa đến năm 2030, tầm nhìn 2045 và Quyết định số 2625/QĐ-BVHTTDL ngày 2.10.2026. Mục tiêu là từng bước xây dựng Ngân hàng giai điệu Việt Nam, Bản đồ âm nhạc Việt Nam, nơi các làn điệu dân ca, tiếng nhạc cụ và âm thanh đời sống được ghi nhận, số hóa, lưu giữ, làm nguồn tư liệu cho hoạt động bảo tồn, nghiên cứu và sáng tạo.

Phát biểu tại lễ phát động, Vụ trưởng Vụ Khoa học công nghệ, Đào tạo và Môi trường Nguyễn Anh Vũ nhấn mạnh vai trò và nhiệt huyết của thế hệ trẻ trong gìn giữ, phát huy giá trị văn hóa dân tộc qua âm nhạc. Theo ông, năm 2026 là năm đầu tiên triển khai Nghị quyết số 80-NQ/TW, đồng thời tổ chức Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11. Trong chuỗi hoạt động ấy, chương trình mong khơi dậy tình yêu văn hóa và khuyến khích học sinh, sinh viên tham gia bằng những việc làm cụ thể, bắt đầu từ âm thanh họ nghe thấy mỗi ngày.

Điểm mới là người tham gia không nhất thiết phải là nghệ sĩ hay có điều kiện đến một sân khấu tập trung. Trao đổi với sinh viên, ông Chu Tiến Đạt cho biết, ý tưởng chương trình bắt nguồn từ định hướng của lãnh đạo Bộ VHTTDL về việc phát huy vai trò chủ động của người dân trong sáng tạo văn hóa. Đây là lần đầu một cuộc thi của ngành được tổ chức trên phạm vi toàn quốc thông qua nền tảng số, để mọi người có thể tham gia ở bất cứ đâu, bất cứ lúc nào bằng điện thoại di động.

Từ trả lời câu hỏi trắc nghiệm, bày tỏ cảm nhận đến gửi tác phẩm âm thanh, mỗi hình thức đều tạo thêm đường vào cho công chúng. Ông Chu Tiến Đạt lưu ý, thanh âm Việt Nam không nhất thiết là bài hát hoàn chỉnh; một tiếng động gợi cảm xúc, một âm thanh gắn với vùng đất hay ký ức gia đình cũng đáng được lắng nghe. Ông mong sinh viên chia sẻ chương trình trên mạng xã hội, rủ bạn bè, người thân cùng tham gia để những thanh âm ấy được biết đến rộng rãi hơn.

Với các trường nghệ thuật, hoạt động này còn gắn với bài học trên giảng đường. Sinh viên có thể vận dụng kiến thức về biểu diễn, ghi âm, phối khí và truyền thông để hoàn thiện tác phẩm, đồng thời tìm hiểu bối cảnh văn hóa của chất liệu mình sử dụng. Những âm thanh thu từ cộng đồng không chỉ cần chất lượng kỹ thuật mà còn cần thông tin về địa điểm, người cung cấp và câu chuyện đi cùng.

Giữ ký ức, mở đường sáng tạo

Chương trình có ba nội dung: *Đố vui Thanh âm Việt Nam, Cảm nhận Thanh âm Việt Nam* và *Sáng tạo Thanh âm Việt Nam,* triển khai trên nền tảng số chính thức. Người dự thi có thể thử sức với kiến thức âm nhạc, kể câu chuyện về một thanh âm gắn bó với mình hoặc tạo sản phẩm mới. Theo thể lệ, chương trình tiếp nhận bài dự thi đến hết ngày 30.11.2026, tạo thêm thời gian để học sinh, sinh viên lựa chọn chất liệu và hoàn thiện tác phẩm.

Trong đó, *Sáng tạo Thanh âm Việt Nam* là nội dung trọng tâm, đặc biệt phù hợp người học các ngành văn hóa, nghệ thuật. Tác phẩm có thể bắt đầu từ tiếng rao phố cổ, tiếng sóng vỗ mạn thuyền, tiếng khung cửi dệt vải; từ độc tấu nhạc cụ dân tộc, làm mới dân ca, sáng tác ca khúc đến hòa âm, phối khí, beat/remix, kể chuyện bằng âm thanh hoặc kết hợp cùng vũ đạo, hoạt họa, đồ họa số. Chính sự rộng mở của hình thức dự thi tạo điều kiện để những ý tưởng rất khác nhau cùng được thể hiện.

BTC chia sản phẩm sáng tạo thành hai nhóm, không sử dụng AI và có ứng dụng AI, cùng bảy danh hiệu tương ứng bảy nhóm sản phẩm thanh âm. Công nghệ vì thế trở thành một lựa chọn phục vụ ý tưởng, không phải yêu cầu bắt buộc. Dù thực hiện bằng phương tiện nào, điều quan trọng vẫn là cách người sáng tạo tìm hiểu chất liệu, lựa chọn âm thanh và truyền tải được nét riêng của đời sống, văn hóa Việt Nam.

Theo Ban Tổ chức, những tác phẩm xuất sắc sẽ được định danh chính chủ trong Ngân hàng Thanh âm Việt Nam, bảo vệ bản quyền và kết nối với nhà sản xuất, doanh nghiệp để khai thác thương mại. Hướng đi này đưa hoạt động thu thập âm thanh gần hơn với công nghiệp văn hóa: Những gì được lưu giữ hôm nay có thể trở thành chất liệu cho phim ảnh, âm nhạc, sản phẩm số và các hình thức biểu đạt mới trong tương lai.

Ngay trong lễ phát động, học sinh, sinh viên tại 27 điểm cầu đã có những trải nghiệm đầu tiên với chương trình thông qua phần thi Đố vui Thanh âm Việt Nam và Cảm nhận Thanh âm Việt Nam

Nói về mục tiêu xây dựng ngân hàng thanh âm, ông Chu Tiến Đạt cho rằng, Việt Nam có nhiều âm thanh hay, giàu bản sắc nhưng khi cần sử dụng, mua bản quyền, không ít đơn vị vẫn tìm đến nguồn nước ngoài. Một kho dữ liệu có thông tin rõ ràng về người sáng tạo, quyền sử dụng và khả năng kết nối thị trường sẽ giúp những thanh âm trong nước được tìm thấy, chia sẻ và khai thác thuận tiện hơn. Ông cũng nhắc tới nhiều tiếng động từng quen thuộc với các thế hệ nhưng đang dần mất đi vì không được ghi lại.

Ông Chu Tiến Đạt nhận định, ngân hàng thanh âm mang ba giá trị: Lưu giữ dấu vết lịch sử qua các thời kỳ, bảo tồn những âm thanh gắn với bản sắc văn hóa và mở rộng sự tham gia sáng tạo của cộng đồng. Khi một bản thu được bảo quản tốt, người nghe sau này vẫn có thể nhận ra không khí của một phiên chợ, tiếng nhạc lễ hay nhịp sống nơi từng gắn bó với cha ông. Để những tư liệu ấy thực sự có ích, công tác lưu trữ, định danh và bảo vệ quyền tác giả cần được thực hiện chặt chẽ.

Việc lan tỏa tác phẩm còn có sự tham gia của các nền tảng số. Ông Nguyễn Lâm Thanh, Tổng Giám đốc Công ty TNHH Công nghệ TikTok Việt Nam cho biết, đơn vị sẽ phối hợp triển khai hashtag #thanhamvietnam, tập hợp nội dung về chương trình tại một địa chỉ để người dùng dễ tìm kiếm và theo dõi. Ông cho rằng, không chỉ sản phẩm dự thi, những khoảnh khắc đời thường như tiếng chim hót, âm thanh tại một địa điểm hay tiếng cười bên bạn bè, người thân cũng đáng được ghi lại vì chứa đựng ký ức và cảm xúc.

Bên cạnh sáng tạo cá nhân, việc khuyến khích bạn bè và gia đình tham gia cũng giúp mở rộng nguồn âm thanh được ghi lại. Các bạn trẻ có thể hỏi ông bà, cha mẹ về bài hát thuở nhỏ, ghi tiếng chợ quê trong chuyến về nhà hoặc tìm lại tiếng nhạc cụ của địa phương. Mỗi đóng góp có thể nhỏ, nhưng khi được tập hợp trên một nền tảng chung, chúng giúp người nghe hình dung rõ hơn đời sống âm thanh ở nhiều vùng miền, từ nông thôn đến thành thị.

Với học sinh, sinh viên, chương trình vì thế không dừng ở một cuộc thi trực tuyến. Từ việc nghe kỹ hơn tiếng nói của quê hương, tìm hiểu nguồn gốc một làn điệu đến thử làm bản thu đầu tiên, người trẻ có thể góp thêm tư liệu cho kho ký ức chung. Khi những thanh âm được gìn giữ và đưa vào sáng tạo một cách có trách nhiệm, câu chuyện văn hóa Việt Nam sẽ tiếp tục được kể bằng chính những âm thanh của hôm nay. ■

Khúc hòa ca từ những miền di sản

● THÀNH KHIÊM

Từ những làn điệu dân ca xứ Nghệ, âm nhạc cung đình Huế đến tiếng cồng chiêng Tây Nguyên, đờn ca tài tử Nam Bộ và âm nhạc Khmer, mỗi vùng đất mang đến một sắc thái riêng tại Cuộc thi Độc tấu và Hòa tấu nhạc cụ dân tộc toàn quốc năm 2026. Sau chặng tranh tài tại Lâm Đồng, cuộc thi sẽ tiếp tục diễn ra từ ngày 6 đến 12.11 tại Thái Nguyên, nối dài cuộc gặp gỡ của những di sản âm nhạc vùng miền và những tìm tòi sáng tạo của các nghệ sĩ hôm nay.

Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông trao thưởng cho các tập thể, cá nhân đạt thành tích cao tại cuộc thi

Lễ bế mạc Đợt 1 Cuộc thi Độc tấu và Hòa tấu nhạc cụ dân tộc toàn quốc năm 2026 tại Lâm Đồng

Mỗi vùng đất, một sắc màu âm nhạc

Đợt 1 cuộc thi diễn ra tại Lâm Đồng, bế mạc cuối tháng 10, do Cục Nghệ thuật biểu diễn (Bộ VHTTDL) phối hợp với Hội Nhạc sĩ Việt Nam và Sở VHTTDL tỉnh Lâm Đồng tổ chức. Dự lễ bế mạc có Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông, Trưởng ban Chỉ đạo cuộc thi; NSND Nguyễn Xuân Bắc, Cục trưởng Cục Nghệ thuật biểu diễn, Trưởng ban Tổ chức; NSND Phạm Ngọc Khôi, Phó Chủ tịch Hội Nhạc sĩ Việt Nam, cùng các nghệ sĩ, nhạc công.

Với chủ đề *Âm sắc Việt, Hội tụ, Tỏa sáng,* cuộc thi được tổ chức thành hai đợt tại Lâm Đồng và Thái Nguyên, thu hút 33 đơn vị nghệ thuật công lập, ngoài công lập với khoảng 800 thí sinh. Riêng tại Lâm Đồng, 16 đơn vị, gần 400 thí sinh tham gia trình diễn 52 tác phẩm ở hai nội dung độc tấu và hòa tấu. Đây còn là dịp gặp gỡ, học hỏi giữa các nghệ sĩ.

Đàn tranh, đàn bầu, sáo trúc, đàn nhị, đàn đá, cồng chiêng lần lượt cất tiếng. Mỗi đơn vị mang theo nét riêng của vùng đất mình gắn bó. Từ âm nhạc cung đình Huế, dân ca xứ Nghệ, bài chòi miền Trung đến cồng chiêng Tây Nguyên, đờn ca tài tử Nam Bộ và âm nhạc Khmer, mỗi chương trình góp thêm một sắc màu vào bức tranh âm nhạc dân tộc.

Từ mạch nguồn sông Lam, Trung tâm Nghệ thuật truyền thống Nghệ An mang đến các tác phẩm *Lời tự tình đại ngàn, Gió Lào, Phù Sa, Làng Đỏ, Giao Hòa;* Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Cung đình Huế đưa khán giả trở về không gian âm nhạc cung đình với *Hoàng cung huyền ảo, Tế trời, Tứ linh nhạc hội.* Tiếp nối những thanh âm miền Trung, Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Đà Nẵng khai thác chất liệu tuồng, dân ca, bài chòi qua *Về xứ Quảng, Ra khơi, Mẹ và dòng sông, Lời ru sông Hoài;* còn Nhà hát Nghệ thuật truyền thống tỉnh Gia Lai giới thiệu dân ca khu V và nghệ thuật bài chòi trong chương trình *Hồn tuồng vọng bài chòi.*

Ở Tây Nguyên, nhạc cụ gắn với buôn làng tạo nên sắc thái riêng. Đoàn Ca múa Dân tộc Đắk Lắk giới thiệu *Giai điệu của tre,* khai thác âm thanh tre, nứa quen thuộc trong sinh hoạt và lễ hội. Nhà hát Nghệ thuật Lâm Đồng xây dựng chương *trình Âm sắc,* kết hợp đàn đá, nhạc cụ tre, cồng chiêng và bộ gõ, gợi lên đời sống văn hóa của các cộng đồng từ đại ngàn đến duyên hải. Các đơn vị phía Nam góp mặt với nhạc tài tử, cải lương và âm nhạc Khmer. Những bài bản *Dạ cổ hoài lang, Ngũ đối ai, Phi vân điệp khúc* được đặt bên sáng tác mới, đưa âm điệu quen thuộc đến khán giả hôm nay.

Khi âm nhạc truyền thống mang hơi thở mới

Không chỉ mang đến những bài bản đã được lưu truyền qua nhiều thế hệ, các đơn vị còn thử sức với sáng tác mới, tác phẩm cải biên, chuyển soạn từ âm nhạc nước ngoài. Việc mở rộng tiết mục giúp nghệ sĩ bộc lộ kỹ thuật diễn tấu, nhưng cũng đòi hỏi sự hiểu biết về âm sắc, cấu tạo và lối chơi của từng nhạc cụ khi thử sức với hình thức biểu diễn mới.

Nhà hát Ca Múa Nhạc dân tộc Bông Sen lựa chọn đàn tranh, đàn nhị cho các tiết mục độc tấu *Vọng Nguyệt, Rượu và Trăng, Czardas, Câu chuyện dòng sông.* Ở phần hòa tấu, đơn vị giới thiệu *Dạ khúc phương Nam, Trên bến dưới thuyền, Luân Hoan Vũ,* kết hợp sáng tác trong nước với tác phẩm nước ngoài được chuyển soạn. Cách chọn tác phẩm đem lại cơ hội thể hiện nhiều sắc thái, nhưng cũng đòi hỏi giữ tiếng nói riêng của nhạc cụ.

Cùng hướng tìm tòi ấy, Nhạc viện TP.HCM đưa chất liệu nhạc tài tử Nam Bộ, dân ca vào những sáng tác dành cho nhạc cụ dân tộc. Chương trình còn có hình thức concerto dành cho nhạc cụ độc tấu cùng dàn nhạc dân tộc, đòi hỏi nghệ sĩ làm chủ phần diễn tấu và phối hợp chặt chẽ với tập thể. Ở một sắc thái khác, Đoàn Nghệ thuật Khmer Ánh Bình Minh (Vĩnh Long) giới thiệu *Chầm riêng Chà Pây* và dàn nhạc Ngũ âm; Nhà hát Cao Văn Lầu mang đến *Phum sóc đón chào lễ hội,* gợi lại sinh hoạt cộng đồng và không khí lễ hội của đồng bào Khmer.

Những cách thể hiện khác nhau ấy cũng cho thấy sáng tạo với nhạc cụ dân tộc không đơn giản là chọn bản nhạc lạ hay thay đổi cách phối khí. Mỗi nhạc cụ có âm sắc, kỹ thuật và lối diễn tấu hình thành trong một môi trường văn hóa riêng. Muốn làm mới, nghệ sĩ cần hiểu sâu đặc trưng ấy, tránh chạy theo hiệu ứng mà làm nhạt đi chất liệu gốc. Tại cuộc thi, nhiều tiết mục được đầu tư công phu về tác phẩm, tổ chức dàn nhạc và cách dành khoảng diễn cho từng nhạc cụ. Song những tìm tòi đó cũng bộc lộ yêu cầu phải tiếp tục nâng cao trình độ biểu diễn.

Phát biểu tại lễ bế mạc, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông đánh giá cao những tiết mục có sự đầu tư trong lựa chọn tác phẩm, kỹ thuật diễn tấu và khả năng biểu đạt nghệ thuật. Tuy vậy, chất lượng giữa các tiết mục vẫn chưa đồng đều. Thứ trưởng lưu ý các đơn vị chú trọng chiều sâu nghệ thuật, khả năng làm chủ kỹ thuật, am hiểu đặc trưng từng nhạc cụ và tính thống nhất trong hòa tấu. Cùng với những đánh giá từ Hội đồng Giám khảo, đây là căn cứ để các đơn vị nhìn lại công tác đào tạo, bồi dưỡng nghệ sĩ, nhất là những người trẻ đang tiếp nối các thế hệ đi trước.

Giữ tiếng đàn, nuôi dưỡng người kế tục

Chặng thi sắp tới tại Thái Nguyên vì thế không chỉ tiếp nối lịch trình của cuộc thi mà còn là dịp để các đơn vị trao đổi kinh nghiệm và tiếp tục khẳng định chất lượng nghề nghiệp. Những kết quả từ Lâm Đồng đã ghi nhận nhiều gương mặt, tập thể nổi bật, cho thấy giá trị của đầu tư lâu dài cho nghệ thuật.

Ở bảng Độc tấu, ba giải Nhất thuộc về Y Cel Niê (sáo), Đoàn Ca múa Dân tộc Đắk Lắk; Nguyễn Lê Quang Trường Sinh (đàn tranh), Nhạc viện TP.HCM; Nguyễn Minh An (sáo), Trung tâm Nghệ thuật truyền thống Nghệ An. Ban Tổ chức còn trao chín giải Nhì. Ở bảng Hòa tấu, ba giải Nhất được trao cho Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Đà Nẵng, Nhà hát Nghệ thuật Lâm Đồng và Nhạc viện TP.HCM; ba giải Nhì thuộc về Đoàn Nghệ thuật Cải lương Vàm Cỏ, Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Cung đình Huế và Học viện Âm nhạc Huế. Hội Nhạc sĩ Việt Nam cũng trao giải thưởng ghi nhận đóng góp của các nghệ sĩ, đơn vị.

Đằng sau mỗi giải thưởng là thời gian luyện tập, lựa chọn tác phẩm, rèn cách hòa hợp giữa các nhạc cụ. Nhưng điều các đơn vị có thể mang về sau cuộc thi còn là những nhận xét chuyên môn về kỹ thuật, cách tổ chức chương trình và chất lượng đội ngũ. Từ đó, họ có thêm cơ sở điều chỉnh đào tạo, đầu tư dàn dựng và tạo cơ hội cho những nghệ sĩ trẻ trưởng thành qua thực tế sân khấu.

Thứ trưởng Tạ Quang Đông đề nghị Cục Nghệ thuật biểu diễn tổng hợp, đánh giá kết quả chuyên môn, nghiên cứu giải pháp nâng cao chất lượng tổ chức các cuộc thi, liên hoan; gắn hoạt động biểu diễn với phát hiện, bồi dưỡng tài năng và phát triển lực lượng kế cận. Các đơn vị cần nghiêm túc tiếp thu ý kiến Hội đồng Giám khảo, tiếp tục rèn nghề, giữ gìn đặc trưng nhạc cụ dân tộc và khuyến khích những tìm tòi có chiều sâu.

Từ Lâm Đồng đến Thái Nguyên, cuộc thi tiếp tục đưa những thanh âm của nhiều vùng đất đến gần nhau hơn. Mỗi tiếng đàn, điệu sáo, nhịp chiêng đều mang theo nét văn hóa riêng của cộng đồng đã nuôi dưỡng nó qua bao thế hệ. Khi những nghệ sĩ trẻ được học hỏi, rèn nghề và tiếp tục sáng tạo trên nền tảng ấy, âm nhạc truyền thống sẽ có thêm cơ hội đến với công chúng, để tiếng lòng của mỗi miền quê còn ngân vang trong đời sống hôm nay. ■

Gieo chữ nơi biên giới Piêng Vai

● PHẠM NGÂN

Giữa núi rừng biên giới, sau một ngày làm nương, những phụ nữ Mông ở bản Piêng Vai, xã Mỹ Lý (Nghệ An) lại mang bút, vở đến lớp xóa mù chữ. Có người đưa theo con nhỏ, có người đã ngoài 60 tuổi mới lần đầu học chữ phổ thông. Từ những nét viết còn vụng về, chị em dần biết đọc, biết viết, tự tin hơn trong việc lo toan gia đình và chăm sóc con cái.

Lớp học sau bữa cơm tối

Trong lớp học ở bản Piêng Vai, tiếng đánh vần vang lên giữa không gian yên tĩnh của núi rừng. Những phụ nữ Mông, người còn trẻ, người đã ngoài 60 tuổi, chăm chú nhìn lên bảng, nắn nót từng nét chữ. Với nhiều người, đây là lần đầu tiên họ được học chữ phổ thông. Đôi tay vốn quen cầm cuốc, cầm dao phát nương lúng túng khi cầm bút. Có người đọc đi đọc lại một âm, một vần mới nhớ; có người viết mãi chưa thành nét. Nhưng qua từng buổi học, những trang vở dần kín chữ. Niềm vui hiện rõ khi chị em tự mình đọc được một câu, viết được tên mình.

Piêng Vai là bản biên giới có 73 hộ với 368 nhân khẩu, đều là đồng bào dân tộc Mông. Cuộc sống còn nhiều khó khăn, một bộ phận phụ nữ trước đây không có điều kiện đến trường, không biết đọc, viết tiếng phổ thông. Rào cản ngôn ngữ khiến việc giao tiếp, tiếp nhận thông tin, làm thủ tục hành chính hay mua bán nông sản gặp không ít trở ngại. Từ thực tế ấy, Đồn Biên phòng Mỹ Lý phối hợp với chính quyền địa phương và Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học Mỹ Lý 1 mở lớp xóa mù chữ cho phụ nữ trong bản. Cán bộ biên phòng đến từng nhà, cùng già làng, trưởng bản, bí thư chi bộ kiên trì vận động các gia đình tạo điều kiện cho chị em đi học. Việc học vì thế cần sự đồng thuận của người thân, nhất là khi phụ nữ vẫn đảm đương công việc trong nhà.

Lớp tổ chức vào buổi tối để không ảnh hưởng công việc sản xuất. Sáu người thay nhau đứng lớp, gồm năm giáo viên nhà trường sinh sống tại địa bàn và một cán bộ Đồn Biên phòng Mỹ Lý. Trung tá Cự Bá Pó, Đội trưởng Đội Vận động quần chúng, trực tiếp đồng hành với học viên. Anh cho biết: "Những ngày đầu, nhiều chị em còn ngại ngùng, chưa muốn đi học. Để tháo gỡ tâm lý ấy, cán bộ biên phòng kiên trì vận động, hướng dẫn từng nét chữ, giúp học viên hiểu rằng biết chữ sẽ đem lại những lợi ích thiết thực trong cuộc sống".

Trung tá Cự Bá Pó, Đội trưởng Đội Vận động quần chúng, Đồn Biên phòng Mỹ Lý, đến từng gia đình vận động phụ nữ tham gia lớp học

Sau bữa cơm tối, chị em lại mang bút, vở đến lớp. Có người đưa theo con nhỏ vì không ai trông nom, có người ngồi học sau một ngày lao động vất vả. Một số người chồng ban đầu đứng ngoài chờ vì chưa yên tâm khi vợ đi học buổi tối. Những trở ngại ấy đòi hỏi sự kiên nhẫn của cả người dạy lẫn người học. Để duy trì sĩ số, cán bộ biên phòng còn giúp các học viên khó khăn, phụ nữ lớn tuổi sống đơn thân sửa sang vườn tược, chuồng trại, chia sẻ việc nhà để họ yên tâm học tập.

Chị Già Y Mái từng định bỏ học vì thấy việc viết chữ quá khó so với công việc trên nương. "Tay ta quen cầm con dao, thuận hơn cầm cái bút. Khó quá, ta không học được!", chị Mái chia sẻ. Trung tá Cự Bá Pó kiên trì động viên chị phát huy sự khéo léo vốn có trong lao động để tập cầm bút, viết từng nét. Chị Mái tiếp tục đến lớp, dần đọc thông, viết thạo và tự tay viết được tên mình.

Chị Lầu Y Trử, 48 tuổi, cũng muốn học chữ để bớt phụ thuộc vào người khác trong sinh hoạt hằng ngày. "Trước đây, tôi không biết viết, không biết nói tiếng phổ thông nên rất ngại đi ra khỏi bản, muốn về xã làm việc gì cũng khó. Khi được Bộ đội Biên phòng vận động, tôi đã tích cực tham gia lớp học với mong muốn có thể đọc thông, viết thạo, biết tính tiền khi mua bán nông sản", chị Trử nói. Mong ước ấy cũng là động lực để nhiều phụ nữ Piêng Vai đều đặn đến lớp sau một ngày làm việc.

Trung tá Cự Bá Pó hướng dẫn học viên tại lớp xóa mù chữ ở bản Piêng Vai

BBiết chữ để chăm lo gia đình

Trong những buổi học, cán bộ biên phòng kết hợp truyền đạt chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và các quy định liên quan đến khu vực biên giới. Những nội dung về phòng, chống mua bán người, hôn nhân và gia đình được giải thích qua các tình huống gần gũi. Khi biết đọc và hiểu thêm tiếng phổ thông, chị em có điều kiện tiếp cận thông tin, nhận ra nguy cơ bị lừa đảo, dụ dỗ, mua bán người; hiểu hơn hệ lụy của tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống để bảo vệ bản thân và người thân.

Theo Trung tá Cự Bá Pó, việc học chữ đang góp phần thay đổi nếp sinh hoạt của nhiều gia đình. Trước đây, khi nhà có khách, phụ nữ ít tham gia trò chuyện; nay chị em mạnh dạn giao tiếp, trao đổi với chồng, cùng bàn bạc công việc. Những người mẹ từng thiệt thòi vì không được học cũng quan tâm hơn đến chuyện học hành của con. Họ động viên con đến trường, phối hợp với giáo viên trong chăm sóc, giáo dục trẻ. Chính trải nghiệm học chữ của bản thân giúp họ hiểu rõ hơn giá trị của việc học đối với tương lai con cái.

Việc biết chữ cũng giúp chị em chủ động hơn khi đi lại, mua bán và thực hiện thủ tục hành chính. Trước đây, nhiều người ngại xuống trung tâm xã làm việc hoặc đưa con đến trường. Nhờ sự hỗ trợ, hướng dẫn của cán bộ biên phòng, đến nay một số phụ nữ đã tự giải quyết được những công việc từng phải nhờ người khác. Bên cạnh đọc, viết và tính toán, học viên còn tập sử dụng điện thoại thông minh, ứng dụng nhắn tin và tiện ích số cơ bản để tìm thông tin, tham khảo giá cả, trao đổi hàng hóa, tính tiền khi bán nông sản.

Đồn Biên phòng Mỹ Lý còn hướng dẫn người dân dùng mã QR để phản ánh, tố giác tội phạm, thông báo dấu hiệu bất thường ở khu vực biên giới. Trong các buổi tuyên truyền, cán bộ phổ biến tác hại và trách nhiệm pháp lý liên quan đến việc chế tạo, tàng trữ, sử dụng súng tự chế. Khi hiểu rõ hơn các quy định, phụ nữ có thể vận động người thân chấp hành pháp luật, cùng giữ gìn an ninh, trật tự. Vào dịp lễ lớn hoặc khi địa bàn cần tăng cường bảo vệ an ninh, phụ nữ trong bản còn phối hợp với lực lượng biên phòng tuần tra, nắm tình hình. Những việc làm ấy khiến bà con thêm gắn bó với những người lính ngày đêm bám bản, bảo vệ biên giới.

Ở Piêng Vai, việc học chữ vẫn cần nhiều kiên trì bởi khó khăn về đời sống, ngôn ngữ và tập quán sinh hoạt chưa thể thay đổi trong ngày một ngày hai. Nhưng từ lớp học buổi tối, chị em đã có thêm kiến thức để tự lo cho mình và gia đình. Phía sau những trang vở là sự động viên của người thân, sự tận tình của thầy cô và những người lính biên phòng. Người mẹ từng lỡ cơ hội đến trường nay càng mong con mình được học hành đến nơi đến chốn. Đó cũng là niềm vui giản dị mà lớp học mang lại cho những mái nhà nơi biên viễn. ■

Thêm 25 mái ấm cho hộ nghèo, khó khăn

Ủy ban MTTQ Việt Nam xã Đa Kia (Đồng Nai) vừa cho biết địa phương đang triển khai đợt 3 hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà Đại đoàn kết năm 2026 từ Quỹ "Vì người nghèo" thành phố Đồng Nai. Theo phương án, 25 căn nhà được hỗ trợ trong đợt này, gồm 24 căn xây mới và một căn sửa chữa, với tổng kinh phí 1,96 tỉ đồng. Việc hỗ trợ hướng tới các hộ nghèo, cận nghèo và gia đình gặp khó khăn về nhà ở.

Ủy ban MTTQ Việt Nam xã đang rà soát từng trường hợp, xác định điều kiện thụ hưởng và trách nhiệm phối hợp của các đơn vị liên quan. Quá trình thực hiện sẽ được theo dõi, giám sát nhằm bảo đảm nguồn kinh phí đến đúng đối tượng, sử dụng đúng mục đích, công khai, minh bạch; nhà xây dựng và sửa chữa đáp ứng yêu cầu về chất lượng, tiến độ. Trước đó, trong tháng 10.2026, xã đã bàn giao 15 căn nhà Đại đoàn kết, với tổng kinh phí hỗ trợ 840 triệu đồng từ cùng nguồn quỹ.

Theo thông tin do Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh Đồng Nai công bố năm 2025, công tác vận động "Vì người nghèo" tại Đa Kia đã hỗ trợ xây dựng, sửa chữa 97 căn nhà Đại đoàn kết, nhà tình thương, tổng trị giá hơn 7,7 tỉ đồng. Đây là kết quả của giai đoạn trước, không tính vào số nhà được hỗ trợ trong đợt mới. Những khoản hỗ trợ nhà ở giúp các gia đình giảm bớt khó khăn trước mắt, có nơi ở ổn định hơn để chăm lo sinh hoạt và lao động thường ngày.

H.HẠNH

ĐẠI HỘI THỂ THAO TOÀN QUỐC LẦN THỨ X:

Kỳ vọng những di sản cho cộng đồng

THU SÂM; ảnh: LÊ HOÀNG

Không chỉ là nơi hội tụ những tài năng thể thao xuất sắc và những cuộc tranh tài đỉnh cao, Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026 còn được kỳ vọng tạo ra những giá trị lâu dài sau khi sự kiện khép lại. Từ đổi mới phương thức quản trị, kết nối các nguồn lực xã hội đến nâng cao hiệu quả khai thác các thiết chế thể thao, Đại hội mở ra cơ hội thúc đẩy sự phát triển bền vững của thể thao Việt Nam, đồng thời mang đến những lợi ích thiết thực cho cộng đồng.

Từ ngày hội thể thao đến những giá trị lâu dài

Được tổ chức theo chu kỳ 4 năm một lần, Đại hội Thể thao toàn quốc là sự kiện thể thao thành tích cao có quy mô lớn nhất cả nước, đồng thời là dịp đánh giá trình độ phát triển thể thao của các địa phương. Với 48 môn thi đấu, 973 bộ huy chương và sự tham gia của 36 đoàn thể thao, Đại hội lần thứ X không chỉ là cuộc đua tranh thành tích mà còn là cơ hội nhìn nhận những bước tiến trong công tác quản lý, tổ chức và phát triển thể thao.

Đảm nhiệm vai trò đăng cai chính, TP.HCM đang hướng tới tổ chức một kỳ Đại hội hiện đại, chuyên nghiệp, trong đó chuyển đổi số được xác định là một trong những điểm nhấn quan trọng. Thay vì chỉ tập trung vào những yêu cầu trước mắt như tổ chức thi đấu, bảo đảm cơ sở vật chất hay phục vụ các đoàn thể thao, thành phố từng bước đổi mới phương thức điều hành, ứng dụng công nghệ để nâng cao hiệu quả quản lý và cung cấp thông tin.

Theo báo cáo của Sở VHTT TP.HCM, công tác chuẩn bị hệ thống quản trị, điều hành điện tử được triển khai từ sớm, với sự tham gia của gần 300 cán bộ, nhân sự chuyên môn và lực lượng dự kiến trực tiếp vận hành. Hệ thống phần mềm đã được hoàn thiện, bàn giao để đưa vào sử dụng, hỗ trợ quản lý dữ liệu, đăng ký tham dự và các hoạt động tổ chức Đại hội.

Cùng với đó, Cổng thông tin điện tử chính thức và sổ tay điện tử Đại hội được xây dựng, tạo điều kiện để các đoàn thể thao, vận động viên (VĐV), huấn luyện viên, trọng tài, cơ quan báo chí và người hâm mộ tiếp cận thông tin nhanh chóng, thuận tiện. Đáng chú ý, Trung tâm Báo chí phục vụ Đại hội dự kiến khai trương ngày 6.11, góp phần hoàn thiện hệ thống thông tin, tuyên truyền, hỗ trợ hoạt động tác nghiệp và cung cấp thông tin chính thống trong suốt thời gian diễn ra Đại hội.

Những đổi mới này không chỉ đáp ứng yêu cầu tổ chức sự kiện có quy mô lớn, diễn ra trên nhiều địa bàn mà còn mang ý nghĩa lâu dài. Khi dữ liệu được quản lý tập trung, đội ngũ nhân sự được đào tạo và các quy trình vận hành ngày càng chuyên nghiệp, những kinh nghiệm tích lũy từ Đại hội có thể tiếp tục được ứng dụng cho các giải đấu, sự kiện thể thao trong tương lai.

Từ góc nhìn đó, thành công của Đại hội không chỉ được đánh giá qua những cuộc tranh tài hấp dẫn, số lượng huy chương hay chất lượng công tác tổ chức, mà còn ở khả năng kế thừa, phát huy những nguồn lực đã được đầu tư.

Đây cũng là vấn đề đặt ra đối với công tác tổ chức các sự kiện thể thao lớn hiện nay đó là làm thế nào để nguồn lực huy động cho một kỳ Đại hội không chỉ phát huy hiệu quả trong thời gian diễn ra sự kiện, mà còn trở thành động lực thúc đẩy hoạt động thể thao phát triển trong nhiều năm tiếp theo?

Hình thành hệ sinh thái thể thao, mở rộng cơ hội cho người dân

Nhìn nhận về ý nghĩa của Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X, TS Lý Đại Nghĩa, Giám đốc Trung tâm Huấn luyện và Thi đấu Thể thao TP.HCM cho rằng, Đại hội cần tiếp tục được khai thác, ứng dụng vào các hoạt động thể thao sau này. Một giá trị quan trọng khác là cơ hội hình thành hệ sinh thái thể thao đô thị, trong đó các cơ sở thể thao, doanh nghiệp, liên đoàn, câu lạc bộ, đơn vị cung cấp dịch vụ và cộng đồng người tập luyện có sự kết nối chặt chẽ hơn.

Không chỉ là các cuộc thi đấu, điều quan trọng để lại sau Đại hội chính là hệ sinh thái thể thao, mở rộng cho người dân

Nhà thi đấu phường Đông Hòa (TP.HCM) được cải tạo nâng cấp để tổ chức thi đấu môn Muay và nhiều môn thi đấu khác tại Đại hội, sẽ tiếp tục khai thác, sử dụng sau Đại hội

Thực tế công tác chuẩn bị Đại hội lần thứ X đã cho thấy những tín hiệu tích cực trong việc huy động nguồn lực xã hội. Thành phố đã chủ động làm việc với nhiều doanh nghiệp nhằm vận động đồng hành trong các lĩnh vực trang thiết bị, truyền thông, chuyển đổi số và dịch vụ phục vụ Đại hội. Đặc biệt, việc hợp tác với doanh nghiệp để phát triển hệ thống quản trị số cho thấy khả năng kết nối giữa cơ quan quản lý nhà nước và khu vực tư nhân trong tổ chức hoạt động thể thao. Từ những mối liên kết được hình thành, nếu có cơ chế duy trì và phát triển phù hợp, các bên có thể tiếp tục phối hợp tổ chức giải đấu, phát triển dịch vụ, mở rộng thị trường và từng bước thúc đẩy kinh tế thể thao.

Cũng theo TS Lý Đại Nghĩa, hệ sinh thái thể thao đô thị không nên chỉ phục vụ thể thao thành tích cao mà cần hướng đến lợi ích của cộng đồng. Khi doanh nghiệp, câu lạc bộ, cơ sở đào tạo và các đơn vị cung cấp dịch vụ được kết nối, người dân sẽ có thêm cơ hội lựa chọn những hoạt động tập luyện phù hợp với nhu cầu, điều kiện và khả năng của mình. Đây cũng là hướng phát triển có ý nghĩa trong bối cảnh nhu cầu rèn luyện sức khỏe, vui chơi, giải trí và tham gia các hoạt động thể thao của người dân ngày càng đa dạng. Một hệ sinh thái thể thao phát triển không chỉ góp phần nâng cao thể chất, chất lượng cuộc sống mà còn có thể tạo thêm việc làm, thúc đẩy các loại hình dịch vụ và mở rộng sự tham gia của toàn xã hội vào hoạt động thể thao.

Đặc biệt, TS Lý Đại Nghĩa nhấn mạnh giá trị của một nền thể thao không chỉ nằm ở số huy chương giành được tại một kỳ Đại hội, mà còn ở những VĐV trẻ được phát hiện, đào tạo và khả năng duy trì thành tích qua nhiều năm.

Theo ông Lý Đại Nghĩa, cần có cách tiếp cận rộng hơn khi đánh giá hiệu quả của một kỳ Đại hội. Đó là những giá trị mà sự kiện có thể để lại cho sự phát triển của thể thao và cộng đồng sau khi các cuộc tranh tài kết thúc. Trước hết, Đại hội là cơ hội để đổi mới tư duy quản trị sự kiện thể thao, từng bước chuyển từ phương thức tổ chức truyền thống sang quản lý dựa trên công nghệ số, dữ liệu và các tiêu chuẩn chuyên nghiệp. Những kinh nghiệm, công nghệ và nguồn nhân lực được tích lũy từ Đại hội cần tiếp tục được khai thác, ứng dụng vào các hoạt động thể thao sau này. Một giá trị quan trọng khác là cơ hội hình thành hệ sinh thái thể thao đô thị, trong đó các cơ sở thể thao, doanh nghiệp, liên đoàn, câu lạc bộ, đơn vị cung cấp dịch vụ và cộng đồng người tập luyện có sự kết nối chặt chẽ hơn.

Một nhà thi đấu, sân tập hay trung tâm thể thao, tùy theo công năng và điều kiện thực tế, có thể vừa phục vụ huấn luyện VĐV thành tích cao, tổ chức các giải đấu, vừa đáp ứng nhu cầu đào tạo trẻ, hoạt động thể thao học đường và tập luyện của người dân.

Để thực hiện được điều đó, việc đầu tư cơ sở vật chất cần gắn với phương án khai thác sau sự kiện, xác định rõ đơn vị quản lý, nguồn lực vận hành và khả năng cung cấp dịch vụ. Đây không chỉ là bài toán sử dụng hiệu quả nguồn lực mà còn góp phần đưa các thiết chế thể thao đến gần hơn với cộng đồng. Từ góc nhìn này, những công trình, hệ thống công nghệ và mô hình quản trị được hình thành trong quá trình tổ chức Đại hội không phải là đích đến cuối cùng. Điều quan trọng hơn là khả năng tiếp tục phát huy những giá trị ấy, tạo sự kết nối giữa thể thao thành tích cao, thể thao quần chúng và các hoạt động kinh tế, xã hội.

Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X vì thế không chỉ là nơi tôn vinh những tài năng, ghi nhận thành tích của các địa phương, mà còn mở ra cơ hội kiến tạo những giá trị bền vững cho thể thao Việt Nam. Khi những công trình tiếp tục được khai thác hiệu quả, kinh nghiệm tổ chức được kế thừa, công nghệ được ứng dụng rộng rãi và người dân có thêm điều kiện tập luyện, thành công của Đại hội sẽ không dừng lại ở những tấm huy chương. Đó chính là những di sản thiết thực, góp phần đưa thể thao trở thành một phần ngày càng quan trọng trong đời sống cộng đồng. ■

U17 VIỆT NAM CHUẨN BỊ CHO WORLD CUP:

Tích lũy bản lĩnh, hướng đến tương lai

● **VĨNH HY**

Đội tuyển U17 Việt Nam vừa trở về nước, khép lại đợt tập huấn kéo dài 10 ngày tại Hàn Quốc nhằm chuẩn bị cho VCK FIFA U17 World Cup 2026. Ba trận đấu giao hữu với những đối thủ hơn tuổi không chỉ giúp các học trò của HLV Cristiano Roland kiểm nghiệm lực lượng, mà còn là phép thử quan trọng về thể lực, tốc độ xử lý và khả năng thích nghi với cường độ thi đấu quốc tế. Đằng sau những kết quả thắng, thua là quá trình chuẩn bị hướng đến mục tiêu giúp các cầu thủ trẻ trưởng thành từ sân chơi thế giới.

Chuyến tập huấn tại Hàn Quốc đã mang lại những va chạm giá trị để các cầu thủ U17 Việt Nam tiếp tục chuẩn bị tốt hơn cho VCK U17 World Cup 2026 Ảnh: VFF

Thử thách ở cường độ cao

Trong chuyến tập huấn tại Hàn Quốc, U17 Việt Nam lần lượt gặp U18 Seoul FC, U18 Cheonan FC và CLB Shinpyeong. Kết quả, đội để thua U18 Seoul FC 1-4, thắng U18 Cheonan FC 5-0 và vượt qua Shinpyeong 4-2. Ba trận đấu với những đối thủ hơn tuổi mang đến những trải nghiệm khác nhau, giúp Ban huấn luyện có thêm cơ sở đánh giá năng lực từng vị trí cũng như khả năng vận hành lối chơi của toàn đội.

Theo HLV Cristiano Roland, mục tiêu quan trọng nhất của chuyến đi là giúp các cầu thủ bắt nhịp trở lại với cường độ thi đấu đỉnh cao, tương tự những gì họ từng trải qua tại giải châu Á. Nhà cầm quân người Brazil đánh giá các học trò đã nỗ lực thích nghi với tốc độ trận đấu, qua đó cải thiện khả năng phản xạ và đưa ra quyết định trong những tình huống có áp lực cao.

Đáng chú ý, dữ liệu từ thiết bị GPS sau mỗi trận cho thấy cường độ vận động của các cầu thủ tiến bộ rõ rệt. Đây là tín hiệu tích cực, bởi ở cấp độ World Cup, khác biệt không chỉ đến từ kỹ thuật hay tư duy chiến thuật mà còn nằm ở nền tảng thể chất, tốc độ chuyển trạng thái và khả năng duy trì cường độ trong suốt trận đấu.

Thất bại 1-4 trước U18 Seoul FC không nên chỉ được nhìn nhận qua tỷ số. Khi đối đầu những đội bóng có thể hình, thể lực và tốc độ tốt hơn, các cầu thủ trẻ Việt Nam phải xử lý tình huống nhanh hơn, tranh chấp quyết liệt hơn và hạn chế những sai sót ở các thời điểm then chốt. Ngược lại, hai chiến thắng sau đó cho thấy đội bóng có khả năng điều chỉnh, thích nghi và tạo ra hiệu quả trong tấn công.

Giá trị của chuyến tập huấn còn nằm ở điều kiện cọ xát mà VFF tạo ra cho đội tuyển. Theo HLV Cristiano Roland, việc được thi đấu với các đối thủ mạnh, hơn tuổi giúp cầu thủ tích lũy những kinh nghiệm quý báu trước khi bước vào sân chơi thế giới. Đây là sự chuẩn bị cần thiết, bởi những buổi tập đơn thuần khó có thể tái hiện đầy đủ áp lực, tốc độ và tính cạnh tranh của một trận đấu quốc tế.

Tương lai mới là đích đến

Tại VCK FIFA U17 World Cup 2026, U17 Việt Nam sẽ phải đối mặt với những đối thủ có chất lượng chuyên môn cao là Bỉ, New Zealand và Mali. HLV Cristiano Roland thừa nhận bảng đấu rất khó khăn, đồng thời cho biết Ban huấn luyện đã nghiên cứu điểm mạnh, điểm yếu của cả ba đối thủ để xây dựng phương án tiếp cận phù hợp. Trận gặp Bỉ được xác định là thử thách đầu tiên, trước khi đội tuyển hướng đến mục tiêu tích lũy điểm số qua từng trận.

Do vậy, điều quan trọng không phải là tạo áp lực thành tích quá lớn lên các cầu thủ trẻ, mà là giúp các cầu thủ trẻ bước vào giải đấu với sự chuẩn bị tốt nhất về chuyên môn, thể lực và tâm lý. U17 Việt Nam cần duy trì kỷ luật chiến thuật, sự gắn kết trong phòng ngự, đồng thời biết tận dụng những thời điểm có thể chuyển trạng thái và khai thác khoảng trống của đối phương.

HLV Cristiano Roland cũng nhấn mạnh đội tuyển có nhiều cầu thủ đủ khả năng tạo đột biến, trong đó có những gương mặt như Nguyễn Lực, Đại Nhân, Duy Khang, Mạnh Quân, Ngọc Sơn, Sỹ Bách... Tuy nhiên, ông đặt tinh thần tập thể lên hàng đầu. Khi toàn đội vận hành tốt trong cả tấn công lẫn phòng ngự, năng lực cá nhân mới có điều kiện phát huy đúng thời điểm. Đây là yêu cầu đặc biệt quan trọng ở một giải đấu mà sai lầm nhỏ cũng có thể phải trả giá.

Xa hơn mục tiêu tại World Cup, nhà cầm quân người Brazil xem giải đấu là một cột mốc trong hành trình phát triển của thế hệ cầu thủ này, chứ không phải đích đến cuối cùng. Để những gương mặt hiện tại có thể trở thành nhân tố của đội tuyển quốc gia trong 5-10 năm tới, các em cần được thi đấu thường xuyên, tiếp tục cọ xát quốc tế và có môi trường đào tạo toàn diện.

Bên cạnh chuyên môn, khoa học thể thao, dinh dưỡng và nâng cao nền tảng thể chất cũng cần được đầu tư lâu dài. HLV Cristiano Roland cho rằng sự chăm chút cho bóng đá trẻ hôm nay chính là nền móng cho tương lai của bóng đá Việt Nam. Khi các cầu thủ được tạo điều kiện phát triển liên tục, những trải nghiệm tại World Cup mới thực sự chuyển hóa thành năng lực và bản lĩnh ở cấp độ cao hơn.

Chuyến tập huấn tại Hàn Quốc đã khép lại, nhưng hành trình trưởng thành của U17 Việt Nam vẫn còn ở phía trước. Những kết quả giao hữu là cơ sở để điều chỉnh, còn điều đáng kỳ vọng hơn cả là sự tiến bộ về tư duy, thể lực và tinh thần thi đấu. World Cup sẽ là bài kiểm tra khắc nghiệt, đồng thời cũng là cơ hội để một thế hệ cầu thủ trẻ chứng minh tiềm năng và mở ra con đường dài hơn cho bóng đá nước nhà. ■

390 võ sĩ karate tranh tài tại Đại hội Thể thao toàn quốc 2026

Môn karate tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026 sẽ thi đấu tại Trung tâm Cung ứng dịch vụ công phường Tân Thuận (TP.HCM) với sự góp mặt của 390 VĐV đến từ 28 đơn vị. Các võ sĩ tranh tài ở 25 bộ huy chương thuộc 2 nội dung kata và kumite, hứa hẹn tạo nên cuộc cạnh tranh quyết liệt.

Là một trong những môn khởi tranh sớm tại đại hội, karate thu hút sự quan tâm của giới chuyên môn bởi quy mô và chất lượng lực lượng tham dự. Theo Ban tổ chức, sự chuẩn bị kỹ lưỡng của các đơn vị sẽ là cơ sở để VĐV thi đấu đạt chất lượng chuyên môn cao. Nhiều đoàn có lực lượng đồng đều, chiều sâu tốt, khiến cuộc đua thành tích được dự báo khó lường.

Tại kỳ đại hội cách đây 4 năm, Hà Nội đứng đầu toàn đoàn với 4 HCV, 4 HCB và 5 HCĐ. Năm nay, các võ sĩ Thủ đô tiếp tục được đánh giá là ứng viên cạnh tranh vị trí dẫn đầu nhờ lực lượng ổn định, giàu kinh nghiệm. Tuy nhiên, chủ nhà TP.HCM cùng các đoàn Công an nhân dân, Quân đội, Ninh Bình và Hà Tĩnh đều có những gương mặt đáng chú ý, sẵn sàng tạo nên cuộc đua hấp dẫn.

Giải đấu có sự góp mặt của nhiều tuyển thủ quốc gia vừa trở về từ ASIAD 20. Trong đó, Nguyễn Ngọc Trâm, Bùi Ngọc Nhi và Hoàng Thị Thu Uyên từng giành HCV kata đồng đội nữ tại đấu trường châu lục. Bùi Ngọc Nhi còn đoạt HCĐ kata cá nhân nữ, trong khi Nguyễn Thị Diệu Ly giành HCĐ kumite hạng 68kg nữ.

Bên cạnh lực lượng vừa thi đấu quốc tế, nhiều võ sĩ giàu kinh nghiệm như Đinh Thị Hương, Đỗ Duy Khánh, Dương Quang Báo, Trần Lập Trung Hiếu, Vương Thị Thuyết, Phạm Thị Đào, Nguyễn Thị Phương và Võ Văn Hiền cũng góp mặt. Đáng tiếc, Hoàng Thị Mỹ Tâm của đoàn Hà Tĩnh không thể tham dự do đang điều trị, hồi phục sau phẫu thuật chấn thương.

Thảm đấu karate hứa hẹn diễn ra những màn tranh tài đỉnh cao tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X Ảnh: TAM NINH

Theo kế hoạch, ngày 3.11, Ban tổ chức tiến hành họp kỹ thuật và bốc thăm phân cặp. Các cuộc tranh tài chính thức bắt đầu từ ngày 4.11 và kết thúc ngày 8.11. **BẢO ANH**

● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 5.000đ

Điện gió, điện mặt trời tăng tốc chuyển dịch năng lượng

● HỒNG NHUNG

Điện gió và điện mặt trời đang ghi nhận đà tăng trưởng mạnh mẽ trên toàn cầu, trở thành động lực quan trọng trong quá trình chuyển dịch năng lượng xanh. Sự gia tăng công suất lắp đặt, cùng với những bước tiến trong công nghệ lưu trữ và sản xuất năng lượng sạch, đang thúc đẩy năng lượng tái tạo ngày càng giữ vai trò lớn trong cơ cấu nguồn điện.

Thế giới tăng cường khả năng tiếp cận năng lượng điện gió, điện mặt trời Ảnh: AI

Theo Cơ quan Năng lượng Quốc gia Trung Quốc, tổng công suất lắp đặt điện gió và điện mặt trời của nước này đã đạt mức cao kỷ lục mới lên tới 2,01 tỉ kilowatt (kW) vào cuối tháng 9 năm nay. Trong đó, công suất điện mặt trời và điện gió lần lượt tăng 17% và 20% so với cùng kỳ năm 2025.

Tại các nước châu Âu, năng lượng sạch đang ngày càng trở thành một phần quan trọng trong chiến lược bảo đảm an ninh năng lượng và ổn định kinh tế. Điện gió và điện mặt trời tiếp tục mở rộng vai trò trong hệ thống điện của Liên minh châu Âu (EU), thúc đẩy việc giảm phụ thuộc rõ rệt vào nhiên liệu hóa thạch. Trong tháng 5 năm nay, điện mặt trời tiếp tục lập kỷ lục mới tại một số thị trường lớn ở châu Âu. Tây Ban Nha ghi nhận sản lượng điện mặt trời trong ngày đạt 229 GWh, còn Pháp đạt 160 GWh. Theo báo cáo mới nhất của Cơ quan Năng lượng Quốc tế (IEA), năng lượng sạch đã giúp EU tiết kiệm khoảng 51,4 tỉ euro trong năm ngoái nhờ giảm nhu cầu nhập khẩu nhiên liệu hóa thạch. Điều này cho thấy năng lượng tái tạo tại châu Âu không còn chỉ là câu chuyện khí hậu, mà đã trở thành một công cụ kinh tế và an ninh năng lượng, giúp EU giảm phụ thuộc vào biến động giá dầu khí quốc tế.

Tại Mỹ, tổ chức nghiên cứu năng lượng toàn cầu Ember đã công bố một báo cáo đáng chú ý đó là lần đầu tiên trong lịch sử, năng lượng mặt trời đã tạo ra nhiều điện năng hơn than đá tại Mỹ. Cụ thể, năng lượng mặt trời chiếm 12,8% tổng sản lượng điện quốc gia, trong khi than đá chỉ đạt 12,2%. Thành tựu này phản ánh sự gia tăng hiệu suất của các tấm pin mặt trời và sự giảm dần phụ thuộc vào than đá. Nhiều công ty điện lực cũng đầu tư vào việc xây dựng các "trang trại" năng lượng mặt trời để thu hoạch bức xạ mặt trời, trong khi nhiều hộ gia đình lắp đặt tấm pin mặt trời trên mái nhà của họ. Theo Hiệp hội Ngành công nghiệp năng lượng mặt trời Mỹ và Wood Mackenzie, hơn 90% năng lượng mới bổ sung vào lưới điện Mỹ trong năm nay (khoảng 7,8 GW) đến từ năng lượng mặt trời và các hệ thống lưu trữ năng lượng. Những cột mốc này cũng là dấu hiệu dự báo những thay đổi sắp tới khi các thị trường trên khắp nước Mỹ đang đặt cược vào năng lượng mặt trời, để đáp ứng nhu cầu điện năng ngày càng tăng.

IEA dự báo năng lượng tái tạo sẽ trở thành nguồn phát điện lớn nhất thế giới vào năm 2026, vượt qua than đá sau khi gần đạt mức ngang bằng trong năm 2025. Sản lượng điện từ năng lượng tái tạo dự kiến tăng hơn 8% trong năm 2026, nâng tỷ trọng trong tổng sản lượng điện toàn cầu từ 33% năm 2025 lên 37% vào năm 2027. Điện mặt trời tiếp tục là động lực tăng trưởng chính của nguồn cung điện toàn cầu. Sản lượng điện từ năng lượng mặt trời, được dự báo sẽ tăng mạnh trong hai năm tới và vượt điện gió trong năm 2026 để trở thành nguồn điện tái tạo lớn thứ hai thế giới, chỉ sau thủy điện.

Trong bối cảnh đó, các nước tiếp tục chi mạnh đầu tư năng lượng sạch. Trung Quốc hiện là quốc gia chi tiêu cho năng lượng sạch lớn nhất thế giới, đồng thời dẫn đầu toàn cầu về sản xuất trong hầu hết các chuỗi cung ứng năng lượng sạch và tiên tiến. Chính phủ Thái Lan đã thông qua gói ngân sách trị giá 72,6 tỉ baht, nhằm đẩy mạnh phát triển năng lượng sạch và giảm chi phí điện cho người dân. Điểm nhấn của gói ngân sách phát triển năng lượng sạch này là chương trình điện mặt trời mái nhà dành cho hộ gia đình với nguồn vốn 50 tỉ baht. Theo đó, các hộ dân tại Thái Lan có thể bán lại lượng điện dư thừa cho các công ty điện lực. Nguồn ngân sách cũng được phân bổ để nâng cấp lưới điện thông minh, phát triển hệ thống công tơ thông minh và đào tạo nhân lực lắp đặt điện mặt trời.

Tại Ấn Độ, thời gian qua Chính phủ nước này ban hành loạt chính sách ưu đãi cho hoạt động sản xuất trong nước và các quy định bắt buộc về triển khai năng lượng sạch. Chẳng hạn như khu phức hợp năng lượng xanh Dhirubhai của Ấn Độ đã đi vào hoạt động trong giai đoạn đầu tiên và hướng đến mục tiêu tập hợp các nhà máy sản xuất tấm pin mặt trời và pin. Với Đạo luật công nghiệp phát thải ròng bằng 0 (Net-Zero Industry Act), Liên minh châu Âu đặt mục tiêu đến năm 2030, ít nhất 40% nhu cầu hằng năm đối với các công nghệ phát thải ròng bằng 0 chính được sản xuất trong liên minh.

Ở bối cảnh hiện tại, khả năng tiếp cận điện năng sạch đã trở thành yếu tố hàng đầu trong việc lựa chọn địa điểm đặt trung tâm dữ liệu, vượt lên trên các mối quan tâm truyền thống như khả năng kết nối. Sản lượng điện từ năng lượng tái tạo gia tăng cũng đã giúp đa dạng hóa nguồn cung điện tại nhiều quốc gia, qua đó tăng cường an ninh năng lượng và giảm thiểu tác động của cú sốc nguồn cung. Với xu hướng này, điện gió và điện mặt trời sẽ tiếp tục là động lực tăng trưởng chính của nguồn cung điện toàn cầu. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Bước tiến vượt trội

● LAM SA

Trung Quốc đang hướng tới mục tiêu đưa con người đặt chân lên Mặt Trăng trước năm 2030, đánh dấu một bước tiến vượt trội trong hành trình chinh phục không gian và khẳng định những thành tựu nổi bật về khoa học, công nghệ vũ trụ.

Tham vọng này không chỉ thể hiện quyết tâm mạnh mẽ trong việc làm chủ các công nghệ hàng không vũ trụ tiên tiến, mà còn cho thấy năng lực ngày càng lớn của Trung Quốc trong lĩnh vực thám hiểm không gian có người lái. Trong bối cảnh cuộc đua chinh phục Mặt Trăng giữa các cường quốc đang bước vào giai đoạn mới, kế hoạch này được xem là dấu mốc quan trọng, mở ra triển vọng để Trung Quốc tiến sâu hơn vào lĩnh vực nghiên cứu và khám phá không gian.

Theo thông tin được công bố tại Hội nghị chuyên đề về không gian có người lái lần thứ 7 tổ chức tại Bắc Kinh, Trung Quốc dự kiến triển khai sứ mệnh đưa ba phi hành gia lên quỹ đạo Mặt Trăng, trong đó hai người sẽ trực tiếp đặt chân lên bề mặt Mặt Trăng để tiến hành các hoạt động thám hiểm khoa học.

Đáng chú ý, kế hoạch này không đơn thuần là một chuyến bay chinh phục không gian, mà còn thể hiện trình độ phát triển ngày càng cao của Trung Quốc trong các lĩnh vực công nghệ tên lửa, tàu vũ trụ, hệ thống điều khiển tự động, ghép nối quỹ đạo và công nghệ hạ cánh ngoài Trái Đất.

Ông Wang Xiang, Phó thiết kế trưởng Chương trình không gian có người lái Trung Quốc cho biết, sứ mệnh sẽ áp dụng phương thức tiếp cận và ghép nối trên quỹ đạo Mặt Trăng, với quy trình "hai lần phóng, một lần hạ cánh". Theo đó, hai tên lửa Trường Chinh 10 sẽ lần lượt đưa tàu đổ bộ và tàu vũ trụ có người lái lên không gian. Sau khi ghép nối trên quỹ đạo, hai trong số ba phi hành gia sẽ chuyển sang tàu đổ bộ, hạ cánh xuống Mặt Trăng để khảo sát và thực hiện các thí nghiệm khoa học. Kết thúc nhiệm vụ, họ sẽ trở lại quỹ đạo, ghép nối với tàu vũ trụ và cùng đồng đội trở về Trái Đất. Quy trình này đòi hỏi năng lực công nghệ cao, từ điều khiển quỹ đạo, ghép nối không gian đến hạ cánh và cất cánh an toàn, thể hiện trình độ kỹ thuật phức tạp của chương trình thám hiểm Mặt Trăng Trung Quốc.

Thành công từ chuyến bay thử nghiệm đầu tiên của tên lửa Trường Chinh 10B vào ngày 10.7.2026, chính là viên gạch tiếp theo hoàn thiện nền tảng vận tải thế hệ mới, tạo đà vững chắc cho lộ trình trước năm 2030.

Sức mạnh tạo nên bước tiến vượt trội của Trung Quốc không chỉ dừng lại ở các sự kiện phóng tên lửa đơn lẻ, mà nằm ở khả năng xây dựng một hệ sinh thái khoa học, công nghệ đồng bộ và tự chủ. Sự kết hợp chặt chẽ giữa công nghệ động cơ, vật liệu tiên tiến, hệ thống định vị tinh vi cùng ứng dụng trí tuệ nhân tạo và robot thám hiểm đã tạo nên sức mạnh tổng hợp.

Dù còn đó những thách thức khắc nghiệt về bức xạ vũ trụ hay bụi Mặt Trăng, quyết tâm chiến lược của Trung Quốc vẫn cho thấy tầm nhìn dài hạn trong việc làm chủ công nghệ lõi. ■

Lượng khách nước ngoài đến các sân bay Hàn Quốc tăng cao

Theo số liệu do Tổng công ty Sân bay Hàn Quốc (KAC) công bố ngày 31.10, lượng khách nước ngoài nhập cảnh qua 4 sân bay khu vực Gimhae, Jeju, Cheongju và Daegu đạt 3,24 triệu lượt trong 9 tháng đầu năm 2026, tăng 37,4% so với cùng kỳ năm ngoái. Trong đó, sân bay quốc tế Cheongju ghi nhận mức tăng cao nhất, đạt 59,5%, tiếp đến là Gimhae tăng 47,9%, Jeju tăng 27,9% và Daegu tăng 0,8%. Mức tăng này cao hơn đáng kể so với 17,2% tại hai sân bay Incheon và Gimpo thuộc khu vực thủ đô Seoul.

Chủ tịch KAC Kim Won-joon cho biết tập đoàn sẽ tiếp tục mở rộng đường bay quốc tế, đẩy mạnh quảng bá và phát triển các sân bay khu vực thành cửa ngõ kết nối du khách với những trung tâm du lịch địa phương.

KHẢ HÂN